Падпісацца на «Народную Волю» можна ў любы дзень
у любым паштовым аддзяленні ці ў спецыялізаваных пунктах «Белсаюздруку».

На простор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 80 (4332)

9 кастрычніка 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

10–12 кастрычніка ў Магілёве пройдзе V Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі. Ці паспрыяе ён умацаванню бізнес-кантактаў, збліжэнню пазіцый па шэрагу спрэчных пытанняў, што існуюць у адносінах нашай краіны з усходняй суседкай?

ГРЫМАСЫ ЖЫЦЦЯ

Заробак – курам на смех

305 рублёў – такая на сённяшні дзень месячная мінімальная зарплата ў Беларусі. Вядома ж, пры існуючых цэнах на прамысловыя тавары і прадукты харчавання, дзейных тарыфах на жыллёва-камунальныя паслугі гэтыя грошы не могуць радаваць. У той жа час і яны не заўсёды выплачваюцца людзям. Як сказаў намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны **Ігар Старавойтаў**, у краіне нямала прадпрыемстваў, у якіх работнікі атрымліваюць зарплату ніжэй за мінімальную. У большай ступені гэта характэрна для Віцебскай, Гродзенскай і Брэсцкай абласцей.

З гэтай нагоды прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці кіраўнікі 133 прадпрыемстваў. Так, у дзяржаўных сельгаспрадпрыемствах "Стрынадкі" і "Азярцы" Глыбоцкага раёна заробак 139 чалавек быў ніжэйшы за мінімальны.

Вольга СТРАЛЬЦОВА.

МИНСК–КИЕВ

Лукашенко – Ющенко: Влияние событий в Украине на Беларусь очень велико

Выход из СНГ – это суверенное дело Украины, Беларусь вынуждена с ним считаться, заявил Александр Лукашенко вчера на встрече с экс-президентом Украины Виктором Ющенко.

«Есть много проблем, которые я готов с вами обсудить, в том числе и по позиции Украины в СНГ, – цитирует Александра Лукашенко его пресс-служба. – *Как известно, Украина фактически заявила о выходе, но официально это событие еще не наступило. И на последнем саммите в Душанбе украинский флаг присутствовал, как всегда. Я так понимаю, что это процесс не одного дня. Наверное, и Украине рвать всякие связи с нашими государствами в отдельности и в целом с СНГ невыгодно. Поэтому будет какой-то процесс. Мою точку зрения вы знаете. Я всегда говорил о том, что выйти проще, чем потом войти, если надо будет».*

По словам Лукашенко, его позиция по ситуации на юго-востоке Украины остается неизменной. *«Мы ни в коем случае не хотим вмешиваться в события в Украине. Грубо говоря, это не наше дело, если нас не просят,* – сказал он. – *Хотя, честно скажу (мы об этом поговорим), влияние событий в Украине на нас очень велико. Особенно в плане, что нас беспокоит, – приток оружия через украинскую границу. Очень много мы изымаем оружия».*

Лукашенко заявил, что выявляются факты, когда оружие идет в Беларусь из Украины через Россию. *«Когда уголовные дела расследуются, мы тоже такие факты фиксируем. И я президенту России об этом говорил. Вот это нас больше всего беспокоит»,* – сказал Лукашенко.

«Но, честно говоря, – добавил он, – *могло бы быть намного хуже. И если уж откровенно говорить, нет такой озлобленности в отношении белорусов со стороны украинцев. Нет этого столкновения народного мнения и народов. Вот это самое главное. Это обнадеживает. Это основа наших добрых отношений».*

Фото БЕЛТА.

«Это были не худшие времена»

Говоря о двусторонних отношениях Беларуси и Украины, Лукашенко вспомнил и о временах президентства Виктора Ющенко.

«Когда сравниваешь нынешние времена... Я уже не только говорю про Украину и Беларусь, – и наши взаимоотношения на постсоветском пространстве. Конечно, это были не худшие времена, особенно между нашими государствами, – сказал он. – *Мы при всех различиях, разных точках зрения всегда находили какой-то консенсус и выстраивали наши отношения. И это касается не только нас. Как бы ни было сложно, и с Российской Федерацией находили общий язык, взаимоприемлемый, и с другими государствами».*

Лукашенко также добавил: *«Всякое было, но в целом всегда мы выходили на позитивный результат. И по товарообороту мы тогда высокими темпами росли. Хоть и сейчас у нас обижаться не на что – прирост товарооборота 20–30 процентов. Кстати, в СНГ еще выше. Второй год такой рост происходит. Было серьезное падение, а сейчас солидный рост и в Евразийском экономическом союзе, и в СНГ в целом. То же самое происходит и с Украиной».*

Фактор Москвы вносит напряжение в отношения между Минском и Киевом

По словам Ющенко, с одной стороны, в Украине люди стали более консолидированы, чем, например, 5–10 лет назад.

«Мы протянули один одному руку больше, чем когда-либо, больше стало единства», – сказал он.

С другой стороны, Ющенко указал на сложность территориального вопроса, подчеркнув, что простого однокомпонентного решения не может быть найдено. «Очевидно, речь идет про долгосрочный процесс», – сказал он.

Экс-президент отметил, что на фоне всех происходящих событий внутриполитическая жизнь в Украине сложная, потому как есть много сторон, которые хотят что-то взять из контекста и на этом делать политику.

По мнению Ющенко, по этой причине на предстоящих в Украине президентских выборах может быть самое большое количество кандидатов в истории страны. Острая внутриполитическая дискуссия часто не работает на стабилизацию, но украинский народ проходит очень важную национальную школу, добавил политик.

Сменщик Леонида Кучмы?

В посольстве Украины в Беларуси цель визита Ющенко в Минск БелаПАН уточнить не смогли.

Тем временем есть мнение, что Ющенко может стать новым представителем Украины в трехсторонней контактной группе по урегулированию ситуации на Донбассе. Леонид Кучма, который возглавлял украинскую сторону на переговорах, 2 октября на очередном заседании контактной группы в Минске заявил о завершении своей миссии.

3 октября в комментарии ТАСС первый президент Украины Леонид Кравчук высказал мнение, что сменить Кучму на этой должности может Ющенко.

«Я согласен с Леонидом Кучмой, что нужно дать дорогу молодым, – сказал Кравчук. – *Есть такие люди, которые имеют большой дипломатический опыт, – это бывшие министры иностранных дел, премьеры, молодые бывшие президенты, а молодой по сравнению с нами – Виктор Ющенко».*

При этом Кравчук исключил возможность своего участия в контактной группе, так как считает минский процесс «неэффективным» и таким, который «не принесет успеха Украине».

«Сложность проблемы не в том, чтобы найти человека, а в том, чтобы найти такой формат, который принесет успех», – сказал он, добавив, что этот формат должен быть *«при участии США и других стран широкой коалиции».*

В Киеве заявили, что новый представитель Украины в контактной группе будет назначен к следующей встрече в Минске, которая запланирована на 16 октября.

Первый вице-спикер Верховной Рады Ирина Геращенко, которая участвует в переговорах по Донбассу в составе гуманитарной подгруппы, заявила, что у нее есть информация о возможном преемнике Кучмы, но при этом отказалась его называть. По ее словам, это прерогатива президента Украины Петра Порошенко.

Татьяна КОРОВЕНКОВА.

(Naviny.by.)

О ЧЕМ ГОВОРЯТ

С одной стороны, госбюджет трещит по швам. А с другой – куда только не идут миллионы и миллиарды рублей белорусских налогоплательщиков! Кто мог предположить, что власти задумают очередную грандиозную стройку? Нет, не очень нужный стране завод решено возвести, приоритет отдан возведению нового здания медиацентра для размещения четырех телевизионных каналов. Мало огромнейшего комплекса в Минске по улице Макаёнка… Да и на Коммунистической немалые площади.

Эта тема уже который день широко обсуждается общественностью в интернет-пространстве. Не остается в стороне и «Народная Воля».

АКТУАЛИИ

Светлана КАЛИНКИНА

Холодильник главнее

Кто победит – холодильник или телевизор? Интересно, сколько еще должен длиться эксперимент, чтобы признать, что холодильник главнее.

Однако, похоже, при нынешней власти в Беларуси эксперимент не закончится никогда.

В центре Минска хотят построить гигантский медиацентр для телеканалов. Эксперты, проанализировав запросы Мининформа, уже оценили проект в 250 миллионов долларов и больше. Неужели государству не жалко таких огромных денег, ведь телеканалы и сегодня, прямо скажем, не в подворотнях работают?

Да и что такое 250 миллионов долларов?

Все заметили, что в Беларуси уже сложно, а то и невозможно купить качественные импортные лекарства. Так вот: отказавшись от импортных лекарств, страна экономит 230–250 миллионов долларов. По крайней мере в начале года именно такие цифры озвучивал тогда еще вице-премьер Василий Жарко.

В проект бюджета на следующий год заложены суммы поступлений от государственных пошлин, штрафов, доходов от госимущества. И каждая позиция по отдельности, к вашему сведению, до 250 миллионов долларов не дотягивает.

Или еще пример. Мы уже который год всей страной напрягаемся, чтобы привлечь в Беларусь иностранных туристов: строим отели, агроусадьбы, реконструируем вокзалы и аэропорты, вводим безвизовый режим, учим милиционеров английскому… Но, согласно новым расчетам Совмина по поводу реализации государственной программы «Беларусь гостеприимная», только к 2020 году доходы от экспорта туристических услуг приблизятся к 250 миллионам долларов. А в этом году составят до 208 миллионов, в следующем, возможно, – до 240 миллионов...

Так неужели государству не жалко таких огромных денег на медиацентр? Неужели современное здание для телевизионщиков важнее, чем качественные импортные лекарства для всей страны? Неужели кто-то думает, что после того, как тележурналисты переедут в новые кабинеты, зрители станут больше доверять государственным телеканалам, что программы чудесным образом окажутся интереснее, злободневнее, острее?

Государству, конечно, для промывки наших с вами мозгов никаких денег не жалко. Но скажу по секрету: это выброшенные деньги. Потому что самым популярным сегодня становится «телевидение на коленке». Но из гущи событий, с нервом жизни, с правдой жизни – уж какая она есть. Именно оно определяет общественное мнение и даже решает судьбу власти.

Пример – Армения, где все телеканалы были под контролем экс-президентов Сержа Саргсяна, Роберта Кочаряна и близких к ним бизнесменов. У нынешнего армянского лидера Никола Пашиняна и тогда не было телеканалов, и сегодня их нет. Однако армянскую революцию справедливо называют «революцией в прямом эфире». Потому что сотни людей со своих гаджетов вели прямые трансляции того, что происходило. Тысячи людей все это обсуждали и комментировали. Миллионы людей эти трансляции смотрели. И перебить их оказался не в состоянии ни один телеканал.

У меня создается впечатление, что Александр Лукашенко бьется за телевидение как за свой последний оплот, как за Брестскую крепость, готов ради благостной картинки на ТВ швыряться деньгами, почетными званиями и медалями, но если бы он поговорил по душам с тем же Николом Пашиняном, то понял бы, что это все пустое. Потому что поддержку людей истинный лидер при нынешних технологиях способен получить без всяких телеканалов. Вот несколько дней назад Пашинян написал в «Фейсбуке», что надо стягиваться к парламенту, потому что депутаты, с одной стороны, не желают принимать нужные законы, а с другой – не желают самораспускаться, – и через пару часов возле здания Национального собрания уже проходил многотысячный митинг.

Я была в те дни в Ереване, я видела это своими глазами.

«Прежние власти переоценили значение телевидения, они думали, что если контролируют телеканалы, то контролируют все, – объясняли мне армянские коллеги. – Они смотрели «правильную телевизионную картинку» и обманывали сами себя. В итоге революция стала для власти полной неожиданностью. А вот если бы они спросили даже студентов факультета журналистики, смотрят ли они выпуски телевизионных новостей, то не были бы так спокойны».

Кстати, это хороший совет белорусской власти: спросите про новости белорусских телеканалов хотя бы у студентов факультета журналистики. Спросите хотя бы, когда они их смотрели. И желательно, чтобы ответы были анонимными. Что-то мне подсказывает, что вопрос, стоит ли выбрасывать 250 миллионов долларов на новое здание медиацентра, решится сам собой. Если конечно, понимать, что известный анекдот про публичный дом – это не просто хи-хи, а серьезная рекомендация. Помните? В публичном доме упали доходы. Хозяйка и к окну кровати поставила, и к стене, и под торшер, и под цветок... Только никакого результата. Почему? Да потому что, когда дела идут плохо, не кровати надо двигать, а менять…

ЧУЛІ?

У Беларусь прыбылі эксперты МАГАТЭ

Эксперты МАГАТЭ прыбылі да нас для двухтыднёвай праверкі аварыйнай гатоўнасці стратэгічных аб’ектаў да надзвычайных сітуацый. Падчас візіту, які працягнецца па 20 кастрычніка, дэлегацыя МАГАТЭ наведае Беларускую АЭС у Астраўцы; сустрэнецца з прадстаўнікамі адказных арганізацый і ведамстваў. Паводле вынікаў візіту місія прадставіць фінальную справаздачу. «Праўда, якой яна будзе, беларусы наўрад ці даведаюцца», – адзначае сябра Рады грамадскага аб’яднання «Экадом» **Ірына Сухій**.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр
ФЕДУТА

«Подайте копеечку!»

Бензин у нас опять подорожал ровно на одну копейку за литр. Оно как бы и немного и почти незаметно. Но подорожал уже не в первый раз с начала года. Кажется, в девятнадцатый. То есть на 19 копеек.

Я не автомобилист. Но в подъезде обычного панельного дома, где я живу, несколько автовладельцев есть. Заправляют они, надо полагать, никак не меньше десяти литров за раз (то есть наверняка больше, но, повторюсь: я не автомобилист). Значит, сейчас для них цена одной заправки выросла на 1 рубль 90 копеек.

Это много или мало?

Наверное, немного. Добавьте 10 копеек – и можно два раза проехать в некоторых минских маршрутках. Добавьте 5 копеек – три поездки в минском метрополитене. Всего ничего.

Кажется, повысили бы сразу. А нет, нельзя. Копейку не заметят, если журналисты об этом не раструбят, а почти два рубля заметят наверняка. Автовладельцев у нас много, становится все больше, и повышение цены разовой заправки на 1,90 может больно ударить по популярности власти. Не будем, правда, задаваться вопросом, насколько популярна сегодня власть, а просто обратим внимание на примечательное обстоятельство.

Цены на нефть и нефтепродукты длительное время падали во всем мире. А у нас они все это время росли, что объяснялось необходимостью индексации: дескать, мы нефть за валюту закупаем, а курс рубля по отношению к доллару колеблется.

Оно бы и сошло, но как раз в то время, когда падали цены на нефть, у нас рубль стоял как вкопанный. Все в стране колебалось, кроме рубля. И при чем тут была индексация, абсолютно не понятно.

Наверное, дело в том, что правительству не хватает копейки. Именно копейки – но чтобы раз в неделю-две и с завидным постоянством. Оно ведет переговоры с Россией, требует от нее (и получает, что уже даже не очень забавно) какие-то бесконечные льготы, кредиты, кредиты на погашение кредитов, скидки и прочее. Но копеечки – нашей, кровно заработанной, – ему все равно не хватает. А изображать нищего на переходе (ну, как Михаил Самуэлевич Паниковский в Киеве до революции) стыдно. Поэтому руку оно протягивает к кошелькам потребителей бензина, но – делая вид, что никто этого протягивания руки не заметит.

Вот интересно, что будет, когда все-таки понадобится протянуть руку не за копейкой, а за рублем?

Понятно, что правительство с гордостью встанет в позу, заимствованную уже из другого романа Ильфа и Петрова, и заявит, торжественно выпучив глаза:

– Никогда! Никогда Воробьянинов не протягивал руки!

Ой ли?

Механизм индексации – штука хитрая. У нас с завидной регулярностью индексируются цены на услуги жилищно-коммунальных контор, на отопление, на водоснабжение. При этом говорится:

– Что вы! Это не повышение цены! Это постепенное приведение стоимости услуг к мировому уровню! Но мы это делаем не слишком больно и почти приятно.

Далее следует улыбка голливудской кинозвезды, узнавшей, что «Оскар» она получит в следующий раз: ослепительная, но очень натянутая.

К тому же индексация цен происходит чаще, чем индексация заработных плат. Про пенсии я не говорю: их индексируют, но цены на коммуналку и лекарства все равно опережают рост пенсий примерно так же, как олимпийский чемпион по спринту обгоняет среднестатистическую черепаху.

Сейчас руководство «Белнефтехима» радостно сообщает нам о том, что переговоры с руководством Российской Федерации о судьбе нефтяных поставок в нашу страну продолжаются, что льготы мы себе по-прежнему надеемся выбить, но что через шесть лет (это уже не глава «Белнефтехима», а его заместитель поведал миру) все нефтяные маневры закончатся и мы точно перейдем на мировые цены.

То есть цена на бензин будет расти не на копеечку, а на рубль? И сколько раз в течение года она подпрыгнет – на рубль-то? Тоже, как и в случае с копейкой, – 19 раз за неполные 10 месяцев?

Интересная логика, кстати. Переговоры с Россией ведутся о выравнивании конкурентной среды. Там правительство будет погашать убытки своих нефтяников. Наши хотят, судя по всему, чтобы правительство – России, конечно! – учло это и погасило (в традиционно скрытой форме) заодно уж и убытки наших переработчиков. Интересно, они сами в это верят, переговорщики? Потому что если наше правительство будет погашать убытки наших переработчиков, то… То другого резерва, кроме наших копеечек, у него не остается.

Можно было, разумеется, рубануть сплеча тогда, когда финансовое состояние Беларуси было значительно крепче. Например, до 2010 года. Но мы же тогда ледовые дворцы строили. Потом выборы проводили. Потом опять выборы проводили. Потом снова выборы проводили. И так – до бесконечности. Копеечка к копеечке складывались, накапливались в надежде, что мировых цен не будет.

Будут? Скажите, какая неожиданность! Кошелек уже раскрывать?

Стоп! А где мой кошелек? И чья в нем рука? Правительства?!

Вот гады!.. А я ж и не заметил…

НУ І НУ!

На Лоеўшчыне многія настаўнікі адзначылі сваё прафесійнае свята ўдарнай працай на фермах

Можна толькі здзіўляцца, да чаго дайшло кіраўніцтва Лоеўскага раёна! Каб у Дзень настаўніка адправіць тых, хто сее разумнае, добрае, вечнае, наводзіць парадак на… жывёлагадоўчых фермах. Мясцовыя начальнікі аб'явілі суботнік, які якраз прыпаў на прафесійнае свята настаўнікаў. Але што ім да гэтага! Замест уганаравання работнікаў адукацыі многім з іх уручылі венікі для падмятання ў кароўніках, свінарніках і іншых жывёлагадоўчых пабудовах.

Такой непавагі да настаўнікаў на Гомельшчыне, здаецца, яшчэ не было.

Кастусь ЛІПСКІ.

ДОСЛОВНО

«Мы будем воспитывать так, как надо»

На днях **Александр Лукашенко** *раскритиковал законопроект о предупреждении насилия в семье, инициируемый МВД. Закон планировалось принять уже в следующем году. Но теперь, возможно, данный законопроект даже не поступит в парламент. Информационное агентство БЕЛТА сообщило, что в Администрацию президента поступило коллективное письмо, которое подписали около 6 тысяч белорусов, недовольных предлагаемыми нововведениями. А Александр Лукашенко заявил: «Все это дурь, взятая прежде всего с Запада. Вы можете не переживать, и народ пусть не волнуется – мы будем исходить исключительно из собственных интересов, наших белорусских, славянских традиций и нашего жизненного опыта. …. Может, даже не законом, а обойдемся внесением изменений в существующие законопроекты».*

РЕАКЦИЯ

«Наша традиция – это ждать сакральную жертву, которая «вдруг» всем откроет глаза»

Позиция главы государства вызвала небывалую дискуссию в интернете. Журналистам даже не потребовалось брать комментарии у специалистов, свое мнение в социальных сетях высказали педагоги, психологи, общественные активисты. Вот только несколько ярких цитат.

Ирина Альховка, член Национального совета по гендерной политике при Совете министров РБ, представительница правления в МОО «Гендерные перспективы»:

– Пусть все «неравнодушные» граждане и чиновники, выступающие против закона, возьмут на себя ответственность за насилие в семьях, которое никуда не исчезнет – за битых и убитых детей, снятые скальпы, выбитые зубы, сломанные руки и ноги, ожоги от сигарет, за жен, изнасилованных по праву супружеского долга, за престарелых родителей, которых дети выгнали из собственного дома, матерей, «отдыхающих» в декрете и отчитывающихся мужьям за каждую копейку, за детей, боящихся своих родителей, и за все другие традиции, которые мы хотим сохранить.

Наша традиция – это ждать сакральную жертву, которая «вдруг» всем откроет глаза.

Следующий раз, когда будете читать сводки МВД о бытовом насилии, или статистику с общенациональной «Горячей линии», или истории пострадавших из приютов, вспомните о своей подписи против закона.

Ника Сандрос, художница:

– Слова президента о том, что бить детей полезно, а закон о противодействии домашнему насилию «это дурь, взятая прежде всего с Запада», меня потрясли. … Какое ужасающее мракобесие, тьма, средневековье, безысходность.

Ольга Горбунова, руководитель Убежища для жертв домашнего насилия:

– Истязают – я имею в виду более 100 ударов по всему телу, более 50 ударов в область головы, повалив на пол и зажав ногами руки, чтобы не сопротивлялась, 198 ударов по телу 2-летней Маруси, которая погибла, детей насилуют годами под предлогом родительской заботы и любви, прижигают утюгами и сигаретами, потому что «плохо себя вели», не кормят и выбрасывают на улицу. А инспекторы по делам несовершеннолетних говорят: «Это ж папка родной! Неужели папку посадить хочешь?!» Вот это все традиционные ценности, не такие, как на «этом Западе», это норма (!) для наших великих белорусских семейных ценностей.

Все эти истории напоминают мне мое детство, когда смеяться громко в комнате было нельзя, когда по звуку шагов я знала, в каком настроении и состоянии возвращается отец, когда перед сном мы собирали по квартире все ножи/топоры/молотки, складывали в диван и делали вид, что спим. Потому что уже тогда я своим детским мозгом понимала, что, не спрятав все колющие и режущие предметы, мы можем быть убиты родным отцом – все трое ночью.

Помню, как вместо того, чтобы нормально сдавать сессию, я убегала от отца, который с ножом в руках шел на нас (купить ведь бухло всегда можно в этой стране круглосуточно), с мамой в подъезд, когда на улице было -30, босиком! А милиция, которая приезжала на вызов, не забирала его, потому что мама боялась писать заявление!

А меня никто не слушал! Я была ребенком!

Я хочу жить в безопасности! Я хотела и тогда жить в безопасности!

Мне очень жаль сегодня, что я родилась в такой опасной стране.

А все те, кто подписал письмо против Концепции специализированного закона по предотвращению домашнего насилия, знайте! Убежище примет ваших мам, сестер, жен, дочерей и спрячет! От вас, людей, которые, как в средневековье, думают, что имеют право на насилие в великих воспитательных целях в соответствии с великими традиционными семейными ценностями».

Коллаж Ирины ПУСТОВАЛОВОЙ.

Владимир Мацкевич, методолог:

– Домашнее насилие невозможно отменить законом. Никаким законом, ни плохим, ни хорошим. Государство здесь лишнее звено, это дело совсем других институтов, которые у нас неразвиты или задавлены. Закон нужен, но только рамочный, просто запрещающий бытовое семейное насилие и гарантирующий его жертвам защиту государства.

Из материалов сайта СШ №15 г.Пинска:

– Ежегодно в Беларуси 150 человек (каждое четвертое убийство) погибают от рук близких людей. Убийство наказывается лишением свободы на срок от восьми до двадцати пяти лет, или пожизненным заключением, или смертной казнью.

Всегда считалось, что самое безопасное место для детей – это собственный дом и семья. Однако факты ставят это утверждение под сомнение. По данным статистики, около двух с половиной миллионов несовершеннолетних в возрасте до 14 лет избивают родители, более 50 тысяч ежегодно убегают из дома, спасаясь от жестокого обращения, более 50% преступлений в быту совершаются в присутствии детей, 30–40% всех тяжких преступлений в быту совершается в семье.

Самое обидное, что решение своих проблем дети – жертвы насилия – часто находят в криминальной, асоциальной среде, а это часто сопровождается с формированием у них пристрастия к алкоголю, наркотиками, они начинают воровать и совершать другие уголовно наказуемые действия…

Анна ГОНЧАРИК.

СУД

Ігар КОМЛІК: «Нас павінны поўнасцю апраўдаць»

Разгляд апеляцыйных скаргаў лідараў прафсаюза Генадзя Фядыніча і Ігара Комліка Мінскі гарадскі суд прызначыў на 9 лістапада.

Нагадаем, Фядыніч і Комлік абскарджваюць прысуд ад 24 жніўня, калі іх прызналі вінаватымі ва ўхіленні ад выплаты падаткаў у буйным памеры і асудзілі на чатыры гады «хатняй хіміі» з забаронай займаць кіруючыя пасады тэрмінам на пяць гадоў.

"Я лічу, што ў раённым судзе не было ніякай доказнай базы, каб выносіць нам абвінаваўчы прысуд, – кажа **Генадзь Фядыніч**. – *У адпаведнасці не толькі з міжнароднымі нормамі, але і з беларускім заканадаўствам. Хачу сказаць, што і нашы адвакаты, і іншыя глядзелі справу, і яны таксама былі ў шокавым стане. Пыталіся: "Як можна выносіць такое рашэнне? Там жа доказаў няма!" Пабачым, як будуць развівацца падзеі далей, але нават калі Мінскі гарадскі суд пакіне рашэнне раённага ў сіле, то на гэтым усё не закончыцца. Мы пойдзем да канца".*

Ігар Комлік у сваю чаргу не разумее, навошта ўладам зараз новыя палітзняволеныя.

"Нават, калі мы застанёмся на "хатняй хіміі", праваабаронцы ўсё роўна прызнаюць нас палітвязнямі, – адзначае ён. – *Патрэбна гэта ўладам? Няхай тады пакідаюць рашэнне раённага суда ў сіле. Але ўсім зразумела, што нас павінны поўнасцю апраўдаць".*

Андрэй ЗАБЛОЦКІ.

ТРАГЕДЫЯ

Смерць на траіх…

У Магілёве два мужчыны (35 і 37 гадоў) запрасілі да сябе ў госці 69-гадовую знаёмую. Пілі быццам бы спірт. Праз нейкі час мужчыны адчулі сябе вельмі кепска, іх з прыкметамі моцнага атручвання адвезлі ў бальніцу. Пазней да медыкаў звярнулася за дапамогай і жанчына. У мінулыя выхадныя ўсе трое памерлі.

Магілёўскім міжраённым аддзелам Следчага камітэта заведзена крымінальная справа па артыкуле "Прычыненне смерці па неасцярожнасці двум і больш асобам".

"Тыя, хто мог праясніць сітуацыю, на жаль, усе памерлі, – пракаментавалі трагічны выпадак у прэс-службе Следчага камітэта. – *Жанчына толькі ў размове з урачамі распавяла, што яны пілі як быццам спірт. Дзяржаўны камітэт судовых экспертыз павінен правесці даследаванне вадкасці, якую піла кампанія".*

Сяргей НІКАНОРАЎ.

P.S. *Даследаванні паказалі, што ў крыві мужчын і жанчыны была доза метанолу, якая ў шмат разоў перавышала смяротную.*

Народная Воля
http://www.nv-online.info
9 КАСТРЫЧНІКА 2018 г.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Анна КАНОПАЦКАЯ: «Сегодня есть возможность менять законы, которые нас не устраивают…»

Готов ли альтернативный проект Избирательного кодекса? Будут ли депутаты рассматривать его на ближайшей сессии? Кто из авторитетных экспертов принимал участие в его разработке? Эти и другие вопросы, касающиеся изменений Избирательного законодательства, «Народная Воля» обсудила с депутатом Палаты представителей, членом Объединенной гражданской партии Анной Канопацкой.

– Анна, два года назад, получив депутатский мандат, вы и Анатолий Лебедько заявили, что будете работать над новым проектом Избирательного кодекса и в самое ближайшее время внесете его на рассмотрение Палаты представителей. Сегодня в ваш адрес летят упреки: мол, Канопацкая стала чиновницей и в Овальном зале не кричит о том, что выборы в Беларуси фальсифицируются…

– Сегодня в белорусском обществе слишком завышенные ожидания, которые появились два года назад – с момента моего попадания в Палату представителей. Многие думают, что я за один день, как волшебница, взмахнув палочкой, решу все проблемы, исправлю все ошибки, которые накопились в Беларуси за 25 лет. Но это фантастика. И одна из причин, по которой невозможно все быстро изменить, – это долгая и сложная процедура разработки, согласования, внесения и принятия любого законопроекта.

Упреки в мой адрес летят, к сожалению, от некоторых однопартийцев, чего я никак не ожидала. Ну кому нужны пустые лозунги в Овальном зале? Зачем? Ради хайпа в СМИ? Ради лайков в соцсетях? У меня другой принцип эффективной работы. И если я заявлю в Овальном зале в микрофон, что выборы в Беларуси не соответствуют стандартам ОБСЕ, значит, вслед этим заявлениям должен идти качественно подготовленный законопроект о внесении изменений в Избирательный кодекс. Я настаиваю на том, чтобы тот законопроект, под которым поставили подписи все оппозиционные структуры, был юридически грамотным, выверенным, чтобы в нем не было каких-то несоответствий.

Конфликт, возникший у меня с прежним руководством партии, сказался на работе. Я несколько раз во всеуслышанье заявляла: ребята-однопартийцы, давайте работать, хватит выяснять отношения! А от меня до сих пор требуют выкрикивать лозунги на сессии. Но что эти лозунги изменят? Все говорят: Анна, ты становишься чиновником, ты соблюдаешь процедуру. Но если вас не устраивает процедура, внесите изменения в закон о нормативно-правовых актах! Причем я предлагала это сделать еще тогда, когда законопроект о нормативно-правовых актах находился на рассмотрении в палате. Свои правки я внесла – предложила ограничить условия, при которых возможно принятие президентских декретов, не придавать распоряжениям президента нормативно-правовой характер, чтобы любой человек мог оспорить их в суде. Меня не поддержали, хотя какие-то поправки были приняты.

Кстати, за два года работы в палате я при поддержке многих политических структур и структур гражданского общества внесла поправки в более чем 21 нормативно-правовой акт. И большая часть их них была принята.

А что касается доработки проекта Избирательного кодекса, то, поскольку в ОГП поддержки не было, а рабочая группа прекратила работу по нему, мне пришлось искать ее в других структурах.

– Насколько идеален законопроект с юридической точки зрения?

– Он полностью соответствует требованиям, которые содержатся в отчете ОБСЕ и которые были сформулированы еще в 2016 году. Но… Качество подготовки законопроекта оставляет желать лучшего. Национальный центр законодательства и правовых исследований провел юридическую экспертизу и дал свое заключение по поводу внесения изменений и дополнений в Избирательный кодекс, указал на некоторые несоответствия. При этом ряд их замечаний идентичен тем недостаткам, на которые указывал в том числе и международный эксперт. Сейчас их необходимо устранить. Я нашла экспертов, которые готовы мне помочь, работаю с компанией «Право выбора», оргкомитетом по созданию партии «Белорусская христианская демократия», с движением «За Свабоду!».

– А вся остальная оппозиция, получается, не заинтересована в изменении Избирательного законодательства?

– Я открыта для сотрудничества со всеми оппозиционными организациями, о чем неоднократно заявляла с первого дня своего депутатства. И считаю, что у всей оппозиции впервые за много лет появилась уникальная возможность реализовать свои проекты благодаря депутатскому мандату и полномочиям, расширять свое влияние в обществе и привлекать новых сторонников в свои организации. У кого есть желание работать со мной, тот не ждет, когда я приду к нему и буду упрашивать сделать то или это, а обращается ко мне со своими идеями и предложениями. Было бы, как говорится, желание. Плюс эта ситуация как лакмусовая бумажка. Сразу видно, кто хочет работать на результат, а кому важна работа ради работы.

– Знаю, что вы отправляли проект Избирательного кодекса на согласование в государственные органы…

– И не получила ни одного положительного заключения. Но я как субъект законодательной инициативы могу на это не обращать внимания. Всем понятно: изменение Избирательного кодекса – прежде всего политическое решение.

Когда увидела ответы из исполкомов, составленные как под копирку, подошла в секретариат Палаты представителей и спросила: может, я как-то неправильно трактую законы, Конституцию? Потому что в исполкомах говорят: мы не будем рассматривать ваш законопроект, потому что вы – никто. Чиновники убеждены, что любая инициатива должна исходить или от президента, или от Совмина. Так вот в секретариате мне сказали: лица, подготовившие такие ответы, должны быть уволены за несоответствие занимаемой должности.

– Вы настояли на увольнении этих людей?

– Я не стала писать заявлений. Но сейчас чем больше сталкиваюсь с работой чиновников на местах, тем больше у меня возникает вопросов: а на своем ли месте люди работают? Пару недель назад позвонила помощнику председателя Мингорисполкома и сказала: если еще раз получу аналогичную реакцию на свои обращения, то подам заявление в Администрацию президента с просьбой провести тотальную проверку госслужащих на соответствие занимаемым должностям. Потому что доходит до того, что в ответ на депутатские запросы мне пишут: «*Информация носит конфиденциальный характер, поэтому не может быть предоставлена*». Господа, открывайте закон и внимательно читайте: депутат имеет доступ даже к гостайнам!

– Анна, а что именно не устраивает чиновников в альтернативном проекте Избирательного кодекса?

– Например, Генпрокуратура в своем заключении написала, что замечания ОБСЕ носят субъективный характер, поскольку нарушений, связанных с подведением итогов выборов в ходе избирательных кампаний, органами прокуратуры не выявлено. И это при том, что все обращения граждан по фактам нарушений уже уголовного законодательства в рамках избирательного процесса прокуратура игнорировала и перенаправляла в… избирательные комиссии, на которые и жаловались граждане.

Я думаю, что чиновников не что-то не устраивает, а им абсолютно все равно, что предлагается к изменению. Более того, они боятся просто прикасаться к этой теме, понимая, что этот вопрос решается только на самом верху. Поэтому их ответы являются скорее отпиской в стиле «ой, не трогайте меня, пожалуйста».

– Я так понимаю, что в ближайшем будущем Избирательный кодекс не будет внесен на сессию…

– Я готова представить законопроект на рассмотрение совета Палаты представителей хоть завтра, если он будет соответствовать требованиям белорусского законодательства. С одной стороны, мы обвиняем власть в том, что чиновники нарушают законы, значит, сами должны быть готовыми работать в правовом поле. Будем надеяться, что нам удастся оперативно исправить все те моменты, на которые обратил внимание Национальный центр законодательства и правовых исследований. Совет Палаты должен решить, вносить законопроет на сессию или нет. Если законопроект отклонят по необоснованным причинам – это будет означать, что власть не готова выполнять требования ОБСЕ. Отказ Палаты представителей рассматривать этот вопрос в таком случае будет политически мотивированным. Но еще раз подчеркну: проект должен быть грамотным, чтобы к нему не могли прицепиться и развернуть по техническим причинам.

– Сколько нужно времени на то, чтобы привести законопроект в соответствие?

– Думаю, около двух недель. Может, чуть больше. Я открыта для сотрудничества, для совместной работы. Очень просто кричать лозунги, куда сложнее эффективно работать. Замечу, что от обыкновенных граждан появлялись более ценные идеи по поводу внесения изменений в Избирательный кодекс, чем от однопартийцев. Я говорю об этом открытым текстом, мне нечего стесняться. У нас сегодня есть возможность менять те законы, которые нас не устраивают. Даже если проекты оппозиции не будут приняты, они не пропадут, а станут фундаментом будущих реформ, итогом декларируемых сегодня программ оппозиционных организаций, когда они придут к власти.

Марина КОКТЫШ.

ЗАКУЛІССЕ

Кіраўнік Следчага камітэта сам чаканіць сабе манеты

Сталіца Палесся святкавала 7 кастрычніка Дзень горада.

Паводле традыцыі кіраўнік Следчага камітэта **Іван Наскевіч** прыехаў на святкаванне ў Пінск, з якім звязаны пэўныя этапы яго кар'еры, перадае Медыя-Палессе.

У гэты раз Іван Наскевіч прайшоўся па абноўленай пінскай пешаходнай вуліцы і спыніўся каля стэнда каваля-рамесніка Аляксея Наздрына. Яго зацікавала сувенірная манета са старажытным гербам Пінска, якую чаканіў каваль.

Наскевіч узяў у рукі важкую кувалду і выбіў сабе некалькі пінскіх манет на памяць.

ЗАРАПАД

Беларусы змогуць убачыць зарапад Драканіды

Астролагі абяцаюць землянам маляўнічае відовішча – зарапад Драканіды. Зорны дождж можна будзе ўбачыць у ноч на аўторак 9 кастрычніка.

Афіцыйна гэтая з'ява гучыць так: перыядычны метэорны паток, спароджаны хвастом каметы 21P / Джакабіні-Цынера.

Чакаецца, што струмень складзе 5–15 аб'ектаў у гадзіну. Зрэшты, як адзначаюць навукоўцы, у 1946 годзе быў зафіксаваны не зорны дождж, а сапраўдны лівень – прыкладна 1000 асобнікаў у гадзіну.

Хуткасць аб'ектаў складае каля 20 км/с.

Як адзначаецца, спрабаваць знайсці цуд у небе можна ўжо з 9 гадзін вечара. Аднак больш шанцаў бачыць зарапад Дракаhіды з'явіцца пасля паўначы.

ПАДЛІЧЫЛІ

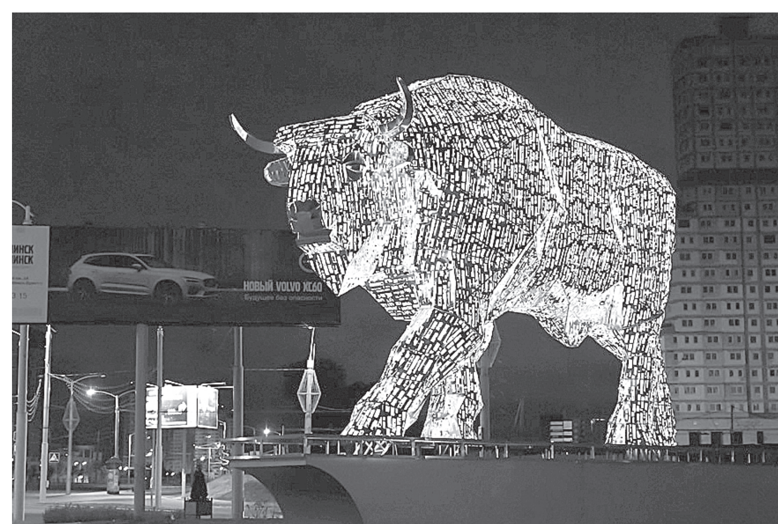
Колькі каштуе электразабеспячэнне светлавых фігур?

Першыя аб'ёмныя фігуры, якія свецяцца ў цемры, з'явіліся ў Мінску па ініцыятыве УП «Мінгарсвятло» некалькі гадоў таму. Дзве канструкцыі ў выглядзе навагодніх шароў вышынёй 8 м былі ўсталяваны на Кастрычніцкай плошчы.

– Услед за шарамі на Кастрычніцкай плошчы каля «Мінск-Арэны» была ўсталявана сяміметровая светлавая кампазіцыя – скрыжаваныя клюшкі з шайбай, – *распавёў агенцтву «Мінск-Навіны» начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела УП «Мінгарсвятло»* **Уладлен Чухін.** – Затым з'явіліся «Падарунак» на вуліцы Леніна, «Мяч» ля Футбольнага манежа на праспекце Пераможцаў, «Трактар» непадалёк ад аднайменнага стадыёна на Партызанскім праспекце, «Арфа» побач з Белдзяржфілармоніяй, «Кніга» насупраць Нацыянальнай бібліятэкі, «Клоўн» каля Белдзяржцырка. У гэтым годзе сталіцу ўпрыгожылі «Зубр» на праспекце Дзяржынскага, «Ласі» на вуліцы Прытыцкага, «Колас» на плошчы Якуба Коласа, «Конь з карэтай» на плошчы Свабоды. Магутнасць кожнай светлавой кампазіцыі вагаецца ад 1,5 да 3 кВт, у сярэднім яна складае прыкладна 2,5 кВт. Такім чынам, у гадзіну ўсе вышэйпералічаныя фігуры спажываюць каля 32,5 кВт, і пры сённяшнім тарыфе іх электразабеспячэнне абыходзіцца гораду прыкладна ў 8,35 рубля зноў-такі за гадзіну.

Летам кампазіцыі ўключаюцца значна пазней, чым зімой, і свецяцца дзве-тры гадзіны.

Дарэчы, бліжэйшым часам сталіцу ўпрыгожыць яшчэ адна светлавая кампазіцыя – «МАЗ» на Партызанскім праспекце.

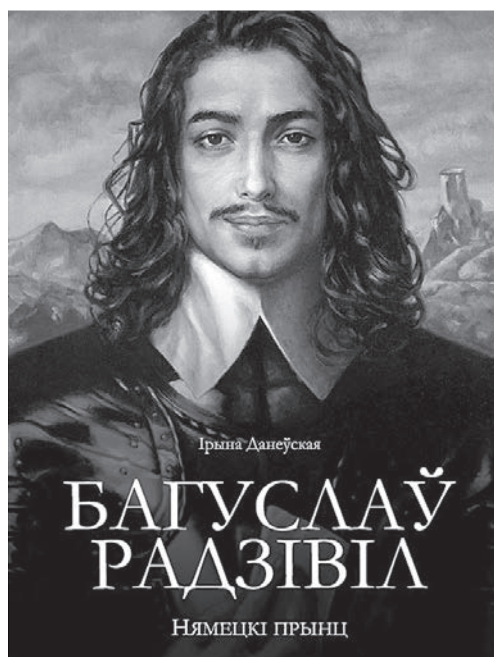

ЧЫТАЛЬНАЯ ЗАЛА

Раман пра Багуслава Радзівіла

У сталічным выдавецтве "Янушкевіч" выйшаў у свет гістарычны раман украінскай пісьменніцы Ірыны Данеўскай "Багуслаў Радзівіл. Нямецкі прынц з Вялікага Княства Літоўскага". Гэта адна з самых каларытных постацяў беларускага магнацкага роду: слуцкі князь і літоўскі канюшы, разумны палітык і адчайны дуэлянт, аматар спраў амурных і адважны военачальнік, які ўдзельнічаў у многіх бітвах. Разам з галоўным героем чытач пабывае ў Англії часоў буржуазнай рэвалюцыі, у Францыі эпохі Рышэлье, у Галандыі, Германіі, Аўстрыі і Рэчы Паспалітай XVII стагоддзя. Паводле слоў аўтаркі, праца над 700-старонкавай кнігай заняла пяць гадоў. Асноўнай крыніцай інфармацыі стала "Аўтабіяграфія" Б.Радзівіла, якая выйшла па-беларуску яшчэ ў 2009 годзе.

Антон ЗАГОРСКІ.

ФАКТ

Упершыню за 7 гадоў

30 кастрычніка ў Акадэміі МУС кандыдацкую дысертацыю будзе абараняць ад'юнкт навукова-педагагічнага факультэта акадэміі Аляксей Сяргейчык. Праца напісана па-беларуску. Тэма дысертацыі "Дзеянне крымінальна-прававых норм у часе: тэарэтыка-прававыя асновы і заканадаўчае забеспячэнне".

Як часта ў юрыспрудэнцыі праходзяць абароны беларускамоўных навуковых прац?

Вучоны сакратар савета па абароне дысертацый, кандыдат юрыдычных навук **Уладзімір Гайдзяльцоў** кажа, што за апошнія 7 гадоў, што ён працуе вучоным сакратаром савета, гэта першы выпадак. Прычым, удакладняе Гайдзяльцоў, на савеце пры Акадэміі МУС разглядаюцца дысертацыі не толькі вучоных акадэміі, ВАК звяртаецца з просьбай даць ацэнку вучоным працам і з іншых устаноў.

Чаму Аляксей Сяргейчык вырашыў пісаць сваю кандыдацкую дысертацыю на беларускай мове? Некаторыя скептыкі ўжо паспяшаліся заявіць: маўляў, а што далей? Адна справа – выкладаць у Акадэміі, а іншая – займацца юрыдычнай навукай, крымінальным законам, уводзіць новую тэрміналогію ў сферу, якая амаль цалкам у Беларусі прадстаўлена на рускай мове. На жаль, паразмаўляць з ад'юнктам Аляксеем Сяргейчыкам не атрымалася. На факультэце з ім не звязалі, а накіравалі ў прэс-службу Акадэміі. Аказалася, што, каб задаць пытанне амаль асабістага характару, трэба рабіць афіцыйны запыт, праходзіць праз ланцужок узгадненняў. Як бачыцца гэта нейкая дзяржаўная справа – рашэнне маладога чалавека пісаць навуковую працу па-беларуску…

Застаецца толькі пажадаць Аляксею Сяргейчыку паспяховай абароны кандыдацкай дысертацыі.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЧУЛІ?

Як клімат уплывае на эканоміку?

Шведская каралеўская акадэмія навук у Стакгольме назвала імёны лаўрэатаў прэміі па эканоміцы памяці Альфрэда Нобеля, якую часта называюць «Нобелеўскай прэміяй па эканоміцы». 50-я прэмія прысуджана Уільяму Нордхаусу і Полу Ромеру.

Нордхаусу прэмія прысуджана з фармулёўкай «*за інтэграцыю змяненняў клімату ў доўгатэрміновы макраэканамічны аналіз*».

Ромер стаў нобелеўскім лаўрэатам «*за інтэграцыю тэхналагічных інавацый у доўгатэрміновы макраэканамічны аналіз*».

У адрозненне ад Нобелеўскіх прэмій па фізіялогіі і медыцыне, хіміі, фізіцы і літаратуры, а таксама прэміі міру, прэмія па эканоміцы была заснавана не самім Альфрэдам Нобелем, а Банкам Швецыі ў 1969 годзе з нагоды яго 30-годдзя.

СІТУАЦЫЯ

Ні дня без пакарання

Праваабаронцу Міхаіла Жамчужнага па-ранейшаму працягваюць прэсаваць у Горацкай калоніі.

Заснавальнік праваабарончай арганізацыі «Платформа Інавэйшн» **Міхаіл Жамчужны** апошнім часам амаль 100 сутак бесперапынна знаходзіўся ў штрафных ізалятарах. Як толькі ён выходзіў з ШІЗА, адміністрацыя калоніі спрабавала перавесці вязня ў атрад з "нізкім статусам". Жамчужны адмаўляўся пераходзіць і атрымліваў новы тэрмін пакарання.

Дарэчы, падчас таго, як у калоніі праводзілася праверка, Жамчужнаму ўдалося паразмаўляць з праводзячым і ўказаць на шэраг парушэнняў ва ўмовах утрымання, а таксама на катаванні і прыніжэнне чалавечай годнасці асуджаных. Неўзабаве пасля гэтага ў калоніі змяніўся начальнік, хаця нейкіх надзей на змены ў стаўленні да яго з боку адміністрацыі калоніі праваабаронца не ўскладае.

Міхаіл Жамчужны паведаміў таксама ў лісце, што да 20 кастрычніка яго пераведзяць у памяшканне камернага тыпу.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

АСОБА

ЧУРЫЛАВЕЦ…

Вы можаце назваць вёску, у якой нарадзіліся два пісьменнікі, кожны з якіх стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі? Я ведаю такую. Яна на Уздзеншчыне. Зазірніце ў Чурылава, і мясцовыя людзі з гонарам скажуць, што з іхняй вёскі родам Алесь Якімовіч і Васіль Шырко. Абодва ўганараваны гэтым высокім званнем. Пра апошняга я і хачу расказаць чытачам “Народнай Волі”.

…У Васіля Шырко – моцныя карані. Бацька, Аляксандр Аляксандравіч, быў цудоўнейшым чалавекам. Сумленны, шчыры, адкрыты, славіўся ў Чурылаве і наваколлі як рупны працаўнік. Будучы выдатным цеслем, узначальваў будаўнічую брыгаду тамашняга саўгаса “Уздзенскі”. Дый вельмі любіў літаратуру. Гэтае захапленне прыйшло да яго яшчэ да вайны.

Тады ў Чурылаве, як і ў большасці вёсак, радыё не было. Не адразу вёску радыёфікавалі і ў пасляваенны час. Пра тэлебачанне ж заставалася толькі марыць. Ён ці не ўвесь вольны час бавіў за кнігай. Сёе-тое з твораў завучваў і з запісаў на патэфонных пласцінках. Прынамсі, неяк трапілася яму ў рукі адна – з запісам “Энеіды” Івана Катлярэўскага. Хоць тэкст яе быў па-ўкраінску, ужо з другога разу ведаў яго назубок.

Памяць меў унікальную. Не падглядваючы ў кнігу, мог прачытаць усю “Новую зямлю” Якуба Коласа. Усяго помніў 20 паэм і каля 200 вершаў. Завучыў усе іх да 16-гадовага ўзросту. Па памяці чытаў гэтыя творы саслужыўцам у акопах Вялікай Айчыннай вайны. Дый зняволеным у сумнавядомым канцлагеры Асвенцым, жахі якога зведаў і сам.

Пасля вайны ўжо, калі ўзначальваў будаўнічую брыгаду, хоць і ставала клопатаў, знаходзіў час ездзіць з канцэртамі. Ягонаму майстэрству зайздросцілі нават некаторыя прафесіянальныя чытальнікі. Выступаў і па тэлебачанні і радыё, і ў літаратурным музеі Якуба Коласа, і ў рэдакцыі часопіса “Полымя”.

Выдатную памяць меў і дзед В.Шырко. Лёгка завучыў напамяць вядомую казку “Канёк-Гарбунок” рускага пісьменніка Пятра Яршова.

Маці Васіля – Ніна Васільеўна – шчыравала ў паляводстве, паказваючы прыклад самаадданай працы іншым. Любіла спяваць, нямала ведала цікавых гісторый.

Так што вядомае народнае выслоўе “Яблык ад яблыні далёка не падае” да Васіля Шырко падыходзіць як нельга лепш. Было яму ад каго пераймаць працавітасць, настойлівасць. Дый было ў каго з малых гадоў вучыцца, як трэба любіць і шанаваць роднае слова, матчыну мову. У спадчыну таксама і добрую памяць атрымаў. Можа дэкламаваць, не задумваючыся, творы каля ста беларускіх паэтаў. Пры гэтым чытае іх з такім захапленнем, інтанацыяй, быццам прафесійны чытальнік.

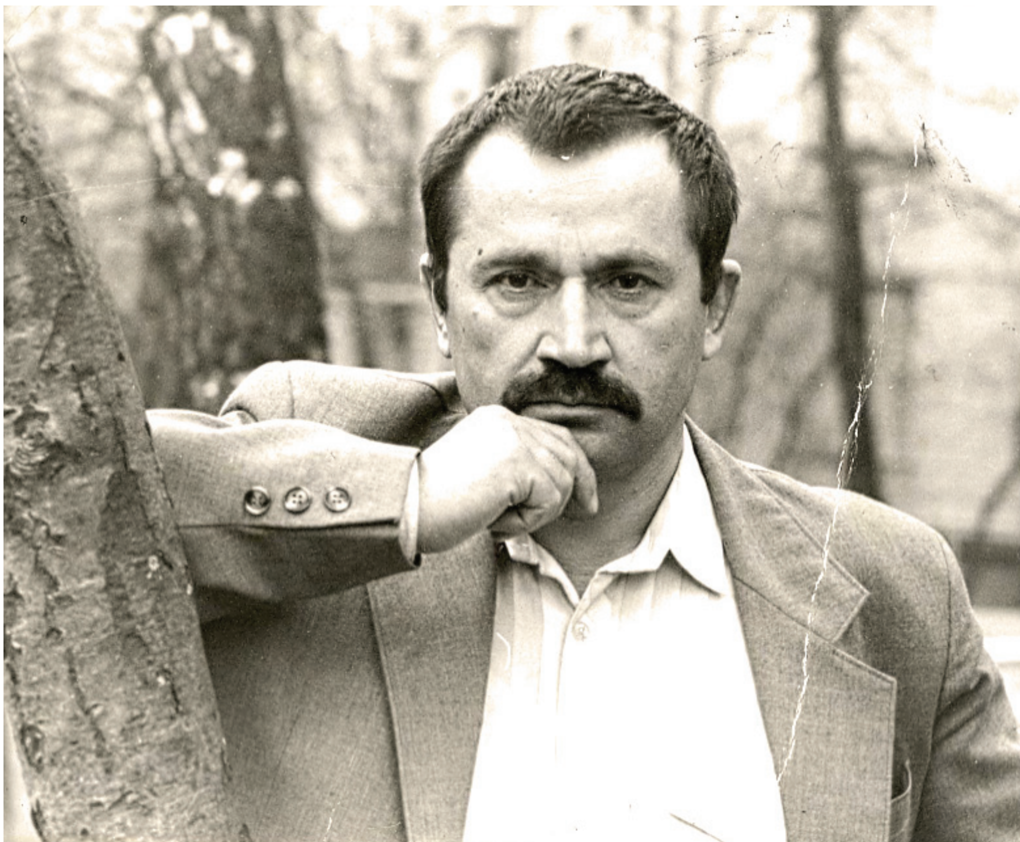
Любві да літаратуры пабольшала падчас вучобы ў школе. Правільней – у школах, бо не адна яна была ў яго, а ажно тры. Першая – у роднай вёсцы, пачатковая. Прыйшоўшы ў яе, дапытлівы хлапчук ужо не сумняваўся, кім стане, калі падрасце. Яшчэ і дагэтуль на запытанні дарослых наконт гэтага нязменна адказваў: “Якімовічам”. Не толькі таму, што ганарыўся сваім выдатным земляком. Вельмі ж падабаліся яму творы Алеся Якімовіча. Асабліва казка “Каваль Вярнідуб”. Відаць, ужо недзе падсвядома з’яўлялася думка: Якімовічам стану – казкі пісаць буду.

Вучобу прадоўжыў у Зенькавіцкай васьмігодцы. Потым была Уздзенская сярэдняя школа. Атрымаўшы сярэднюю адукацыю, вырашыў паступаць у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. Тады ён на Беларусі з’яўляўся адзіным і насіў імя Леніна. Калі адзіны, то і стаць студэнтам яго было куды цяжэй, чым паступіць у іншыя ВНУ. Аднак юны “Якімовіч”, паверыўшы ўжо ў свае сілы, адступаць не збіраўся. Не сумняваўся, што студэнтам стане. Так і атрымалася.

Пасля гэтага жыў ужо і іншым жаданнем. Друкаваўся ў раёнцы. Шмат пісаў вершаў, як кажуць, для сябе. З нецярпеннем чакаў, калі зможа патрымаць у руках якую-небудзь рэспубліканскую газету з першымі надрукаванымі сваімі вершамі.

Падтрымала яго “Чырвоная змена”. Ва ўніверсітэт паступіў у 1966 годзе, а праз год дэбютаваў у ёй. У нумары “Чырвонкі” за 25 мая былі змешчаны яго вершы “Дзеду, мілы мой дзеду…” і “Каб раней мог адчуць…”. У тым жа 1967 годзе гэтая маладзёжная газета змясціла яшчэ два вершы В.Шырко – “Самае важнае” і “Песня”. У 1968 годзе дэбютаваў і ў часопісе “Маладосць”: у №8 выйшлі вершы “Пісьмо шукала адрасата…“, “Вясну люблю…” і “Вір”. Апублікаваныя творы ўражвалі сваёй паэтычнай свежасцю, шчырасцю.

Здавалася б, што яшчэ трэба? Дзве важныя прыступкі ўзяты. Газеты “Чырвоная змена” і часопіс “Маладосць” для маладых паэтаў на той час з’яўляліся свайго роду стартавымі пляцоўкамі. Адолеўшы іх, прайшоўшы праз іх “выпрабаванне”, можна было спрабаваць адчыніць і дзверы

часопіса “Полымя”. Толькі не заўсёды ўсё так складваецца, як таго жадаеш.

Неўзабаве не да вершаў стала. Не таму, аднак, што гады да суровай прозы сталі схіляць. Узрост якраз быў “паэтычны”. Не да паэзіі стала з-за суровасці будняў. Пасля таго, як адзін са сваіх так званых белых вершаў паказаў Алегу Лойку. Алег Антонавіч, як вядома, быў не толькі паэтам, а і літаратуразнаўцам. Кіраваў і ўніверсітэцкім літаратурным аб’яднаннем “Узлёт”.

Былі ў тым вершы В.Шырко і такія радкі:

Я пранікся горкім
спачуваннем
Да жыцейскай мудрасці
вясковай,
Але тыкаць пальчыкам
чырвоным
У яе нікчэмнасць не дазволю.

Прачытаў іх А.Лойка, трывожна агледзеўся па баках. Калі ўпэўніўся, што нікога побач няма, сказаў: “Парві. Алеся Дудара некалі за “чырвонага бусла” расстралялі”. Сапраўды, калі добра пашукаць, у каго захочаш – у таго і грахі знойдзеш. За два месяцы да абароны дыплома “загрымеў” В.Шырко ў войска.

У Маскву трапіў. Калі дакладней – у адзін з будаўнічых батальёнаў. Пад Хімкамі траншэі капаў. Работа цяжкая. Ды нікуды ад яе не падзенешся. Чаго хацеў… прабачце, чаго хацелі ягоныя нядобразычліўцы, таго і дамагліся. Адным словам, далучайся паэт да сацыялістычных будняў! І далучаўся ўчарашні студэнт, прытым няблага. Хутка нарміроўшчыкам прызначылі. Пасля гэтага і прыўзняўся, за пяро ўзяўся. Не, не вершы пісаў. Расказваў у сваіх матэрыялах пра тых, з кім служыў. Два нарысы паслаў у армейскую газету “На стройке”. Рэдакцыі яны спадабаліся, іх апублікавалі.

Праз некаторы час у размяшчэнні будаўнічага батальёна з’явілася чорная “Волга”. За Васілём Шырко прыехала. Прапанавалі яму працаваць у газеце. Як было адмовіцца? Гэта ж тое, на каго і вучыўся. Калі ж стаў шмат друкавацца, матэрыялы часта адзначалі на рэдакцыйных планёрках як лепшыя. Перад звальненнем у запас прапанавалі застацца ў войску. Але адмовіўся, бо хацелася хутчэй вярнуцца ў Мінск. Пазней нярэдка і шкадаваў аб гэтым. Можна было, абараніўшы дыплом, праз нейкі час даслужыцца і да падпалкоўніка, рана пайсці на пенсію, цалкам заняцца творчай працай…

Ды што асабліва крыўдаваць? Усё ж як пісьменнік ён адбыўся. Хоць спачатку давялося і няпроста. У пэўнай ступені гэта быў такі шлях, што трапляе пад вызначэнне “праз церні да зорак”. Толькі пашанцавала: напаткаў добрых людзей, гатовых заўсёды дапамагчы.

Першым з іх быў аднакурснік Іосіф Сярэдзіч. Вярнуўшыся ў Мінск, завітаў у “Сельскую газету”, дзе той працаваў. Сярэдзіч адразу павёў яго да тагачаснага галоўнага рэдактара Андрэя Коласа. Балазе было вольнае месца, таму на работу прынялі.

Спачатку разам са Святланай Алексіевіч працаваў у аддзеле пісем, якім загадваў Андрэй Юдчыц. “Увогуле, калектыў падабраўся яшчэ той! – прызнаецца Васіль Аляксандравіч. – Геній публіцыстыкі Анатоль Казловіч, Віктар Захарчук, Інеса Міцкевіч, Святлана Кліменценка, Якуб Місько…” “Сельской газете” аддаў пяць гадоў. Аб’ездзіў ці не ўсе раёны Беларусі, у многіх з іх пабываў двойчы. Безумоўна, гэта давала нямала ўражанняў, падказвала тэмы цікавых матэрыялаў. Адзін недахоп – усё ж знаходзіўся далекавата ад сапраўднай літаратуры.

Гэта “кампенсавалася”, калі перайшоў у літаратурна-драматычную рэдакцыю Беларускага тэлебачання. Быў старшым рэдактарам, потым загадваў аддзелам літаратуры і культуры. Поруч працавалі пісьменнікі Алесь Кажадуб, Сяргей Панізнік, Іосіф Скурко, Віктар Супрунчук, Валянцін Мыслівец і іншыя. Сам вёў перадачу “Ліра”, у якой адбываліся сустрэчы з вядомымі літаратарамі.

Пазней загадваў аддзелам нарыса часопіса “Полымя”. Потым былі газеты “Дзеці і мы“, “Наша доля”, часопіс Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “Беларуская думка”. З’яўляўся галоўным рэдактарам часопіса “Белая вежа” – органа Саюза пісьменнікаў Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі.

Калі дадаць службу ў арміі, то ўражанняў, цудоўнага ведання жыцця – больш чым дастаткова. Таму празаічныя творы В.Шырко такія глыбока праўдзівыя, надзённыя па сваім гучанні, усё, пра што гаворыцца ў іх, дакладна псіхалагічна выверана. Пералічваць усё не буду, узгадаю толькі аповесць “Вунь чурылавец пайшоў”, у якой столькі досціпу, што грэх не параўнаць яе са знакамітымі “Ніжнімі Байдунамі” Янкі Брыля, а калі сягаць далей, то можна правесці паралель і з выдатным раманам малдаўскага пісьменніка Іона Друцэ “Цяжар нашай дабрыні”. Як і ў згаданых аўтараў, у В.Шырко – гэткі ж паглыблены псіхалагізм, мяккі лірызм, а галоўнае – яны прасякнуты нацыянальным каларытам. Чытаеш іх і далучаешся да стыхіі народнага жыцця, дыхаеш ягоным паветрам.

Ад народнага побыту, гумару ідзе В.Шырко і ва ўжо згаданых кнігах для дзяцей “Дзед Манюкін не салжэ”, “Дзед Манюкін і ўнукі”, у якіх фальклорная аснова. Аднак прываблівае не толькі гэта, а і сваё бачанне, успрыманне навакольнага свету, глыбокае спасціжэнне жыцця людзей. Сярод іх нямала каларытных характараў. Паспяхова абжывае пісьменнік і прыгодніцкі жанр, аб чым засведчылі ягоныя аповесці “Брыльянтавая брошка”, “Зелле ад скрухі”.

Калі сабраць усе выданні Васіля Шырко разам, цэлая бібліятэчка атрымаецца. І яна папаўняецца з зайздросным пастаянствам. Вось і летась выйшлі яшчэ дзве кнігі – “Стрыгаўскія гарызонты” і “Кудзінаўскія світанні”. У цэнтры аповеду тыя, хто вядзе людзей за сабой і сам паказвае прыклад самаадданай працы.

Асабліва творча выніковым для Васіля Аляксандравіча стаў сённяшні год. За кнігу прозы “Нязваны госць”, выпушчанай летась выдавецтвам “Мастацкая літаратура”, В.Шырко стаў лаўрэатам Нацыянальнай прэміі за лепшы твор прозы. Сем вострасюжэтных, глыбокіх па змесце аповесцяў прадстаўлена ў кнізе. Каторую ні возьмеш – гэта тая літаратура, пра якую кажуць: псіхалагічна дасканалая. Яна адлюстроўвае жыццё ў самых складаных яго варунках. Ды ў такіх нечаканых, што ў іх немагчыма было б паверыць, калі б гэта не адбывалася ў сапраўднасці.

Як, напрыклад, у аповесці “Lepra”. Інакш кажучы – праказа. Гэта інфекцыйная хвароба, распаўсюджаная ў шмат якіх паўднёвых краінах. З ёю сутыкаюцца і героі твора – беларускія ўрачы муж і жонка Шэметы, працуючы ў Гвінеі. У аповесці нямала сведчанняў таго, наколькі экзатычная гэта краіна. Дарэчы, да В.Шырко ніхто з беларускіх пісьменнікаў у Гвінею не зазіраў. Толькі гэта не экзотыка дзеля экзотыкі.

На рабочым стале слыннага пісьменніка – чалавека ад зямлі і песняра яе – пачатак новага рукапісу. Творчых жа задум у Васіля Аляксандравіча некалькі. Адна з іх звязана з напісаннем кнігі кшталту гогалеўскіх “Вечароў на хутары блізу Дзіканькі”. Несумненна, на беларускім матэрыяле. З прыцягненнем лепшых узораў нацыянальнага фальклору. Як і тых легендаў, паданняў, дзівосных і неверагодных гісторый, што здаўна бытуюць у Чурылаве і ягоных ваколіцах.

Збіраецца знакаміты чурылавец пісаць і раман “Плытагон”. Да ажыццяўлення гэтай задумы падступаўся доўга. Выношваў яе гадоў дваццаць. Ішоў не толькі ад згадак блізкіх яму людзей – плытагонам у свой час быў яго дзядзька Павел. Ужо асэнсаваў нямала матэрыялаў, у тым ліку і архіўных. Расказаць ёсць пра што. Асэнсаваць – не ў меншай ступені. Па-майстэрску выпісаныя эпізоды нібы сплятуцца з унутранай публіцыстычнасцю. Шлях плытагонаў з Уздзеншчыны ўбіраў у сабе не адну сотню кіламетраў. Некалі па рацэ Уздзянцы яны плылі ў Усу, па ёй – у Нёман. Па ім дабіраліся да самага Балтыйскага мора. Незайздросны лёс некаторых з гэтых рэк. У выніку непрадуманай меліярацыі яны, па сутнасці, перасталі існаваць.

У планах В.Шырко і кніга пра тых, каму, кажучы ягонымі словамі, ён “у сваім жыцці пацiскаў руку”. Што яна будзе цікавай, таксама сумнявацца не даводзіцца. Героямі яе стануць Рыгор Барадулін, Янка Брыль, Ніл Гілевіч, Сяргей Грахоўскі, Кандрат Крапіва, Яраслаў Пархута, Алесь Якімовіч і іншыя.

Прыйшоўшы ў беларускую літаратуру, чурылавец Васіль Шырко прапісаўся ў ёй стала і ўпэўнена.

Алесь МАРЦІНОВІЧ.

РЭГІЁН

З Гродна ў Хургаду

З 8 кастрычніка з гродзенскага аэрапорта адбыўся першы чартарны рэйс у егіпецкую Хургаду. У хуткім часе з Гродна турысты змогуць паляцець і ў Шарм-эш-Шэйх.

Палёты выконвае “Белавія” на самалёце Boeing-737, у якім на борце могуць змясціцца 148 пасажыраў. На перш рэйс усе месцы былі выкуплены.

Чартары з Гродна да Хургады будуць лятаць два разы на тыдзень: па панядзелках і чацвяргах да 25 сакавіка. Палёты ў Шарм-эш-Шэйх пачнуцца напрыканцы кастрычніка.

Нагадаем, што ў летні час з гродзенскага аэрапорта ўжо лятаюць чартары ў Турцыю, Чарнагорыю, Балгарыю. Егіпет стаў чарговай турыстычнай краінай, куды гродзенцы могуць дабрацца не з Варшавы і Вільнюса, як гэта часта рабілася раней, а з роднага горада.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

НУ І НУ!

Паляка будуць прымусова лячыць ад алкагалізму

Свіслацкім раённым судом Гродзенскай вобласці асуджаны грамадзянін Польшчы за незаконнае перасячэнне дзяржаўнай граніцы. Інфармацыя аб гэтым змешчана на інтэрнэт-партале Вярхоўнага суда.

Мужчыну асудзілі на шэсць месяцаў калоніі агульнага рэжыму. Акрамя гэтага, яго будуць прымусова лячыць ад алкагалізму.

Яшчэ ў маі п’яны жыхар Польшчы спрабаваў уехаць у Беларусь на легкавушцы ў аб’езд пунктаў пропуску праз участак “зялёнай” граніцы. Яго затрымалі пагранічнікі адной з пагранічных застаў у Свіслацкім раёне. Мужчына быў у стане алкагольнага ап’янення і па сутнасці нічога не змог патлумачыць.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

РЭХА ПАДЗЕІ

Талька спявала і таньчыла!

Штогод у першую нядзелю кастрычніка паблізу вёскі Талька Пухавіцкага раёна адбываецца Талькаўскі фэст. Гэта свята народнай і бардаўскай песні, беларускай паэзіі ладзяць на прыродзе ў лесе на маляўнічай паляне, якая носіць назву Коласава.

І ў гэтым годзе на фэст удзельнікі і гледачы з’ехаліся з розных гарадоў Беларусі.

Арганізатар свята – былая настаўніца ўжо зачыненай некалькі гадоў таму Талькаўскай базавай школы **Наталля Ільініч** – расказала “Народнай Волі”:

– Сярод удзельнікаў былі вядомыя барды Андрэй Мельнікаў, Аляксей Галіч, Кася Камоцкая, Раман Абрамчук. Усяго Талькаўскі фэст – 2018 сабраў каля пяці дзясяткаў дарослых, шмат хто быў з дзецьмі.

Сярод тых, хто прысутнічаў на фэсце, не было пасіўных гледачоў і слухачоў. Выступленні бардаў, паэтаў перамяжоўваліся з агульным спяваннем беларускіх песень, танцамі, жартамі.

Першы Талькаўскі фэст адбыўся ў 2002 годзе.

Ларыса НАСАНОВІЧ.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОСТЬ

Из Минска – на Мальту, на яхту за два миллиона долларов

13 октября в Минске состоится благотворительный гала-ужин ЮНИСЕФ.

Все собранные средства пойдут на поддержку программ ЮНИСЕФ по защите детей в Беларуси.

Как попасть на Гала-ужин? Сделать благотворительный взнос и получить за это приглашение!

*«Программа вечера включает в себя аукцион, на котором вы сможете приобрести эксклюзивные лоты, в том числе тренировку с олимпийской чемпионкой **Дарьей Домрачевой**, отдых в Park Hyatt Maldives и другое!»* – объясняет одна из участниц ужина, всемирно известная модель и мать двоих детей белоруска **Екатерина Доманькова.**

*«Делая взнос в размере **525 белорусских рублей**, вы становитесь гостем Ежегодного Гала-ужина ЮНИСЕФ,* – говорится на официальном сайте мероприятия. – *Вашему вниманию будет представлена эксклюзивная музыкальная программа с участием **Андрея Макаревича** и **Ростислава Кримера**, благотворительный аукцион и лотерея и меню от приглашенного шефа **Барбары Сеттембри**.*

*Делая взнос в размере **1050 белорусских рублей,** вы гарантируете себе место за столом в первом ряду, становитесь обладателем дополнительного блюда от приглашенного шеф-повара Барбары Сеттембри и сюрприза от **Андрея Макаревича**.*

Во время ужина гостей ждет эксклюзивная возможность услышать вживую East-West Chamber Orchestra под руководством **Ростислава Кримера** (родился в Беларуси, живет в Бонне), в состав которого входят лучшие музыканты из России, Беларуси, Германии и других стран Восточной и Западной Европы.

Кроме персональной тренировки от **Дарьи Домрачевой** на благотворительном аукционе можно будет приобрести отдых на четыре ночи на двоих с трансфером на Мальдивах: *«Просто проживание в отеле обойдется вам в 8000 евро за 4 ночи, так не упустите возможность внезапно попасть в эту сказку!»* Также разыгрываются специальные лоты **Андрея Макаревича**, аренда яхты на три дня (питание и обслуживание включены): *«Катались ли вы когда-нибудь на яхте стоимостью 2 миллиона евро? А 3 дня на яхте «Сансикер Манхэттен» в сопровождении капитана, а также с включенными напитками и закусками? Кстати, яхта уже ждет на берегу Мальты, где она и пришвартована».*

«Мы очень рады, что смогли присоединиться к мировой традиции и уже третий год подряд проводим благотворительный ужин в Беларуси, – говорит представитель ЮНИСЕФ в Республике Беларусь доктор **Рашед Мустафа Сарвар.** – *Программы ЮНИСЕФ помогают очень многим детям и их родителям – это самое важное для нас. Но эта работа была бы невозможна без поддержки наших друзей и партнеров. Поэтому главная цель этого ужина – укрепить это партнерство и показать, что вносить свой вклад в помощь самым уязвимым детям можно по-разному – через программы КСО, через личные пожертвования, через поддержку делом. Мы очень надеемся, что UNICEF GALA 2018 сможет привлечь внимание к вопросу устойчивой благотворительности в Беларуси.*

Давайте начнем с тех, кто нуждается в нашей помощи больше всего, – с детей. Именно поэтому это касается абсолютно каждого – в нашем деле не может быть лишних людей».

Марина КОКТЫШ.

НЕСТАНДАРТ

В Финляндии вводят дневной сон на рабочем месте

Руководители фирм надеются таким образом улучшить самочувствие и работоспособность своих сотрудников.

Финские работодатели начали вводить дневной сон сотрудников и даже нанимать для этого специальных инструкторов, сообщает издание Yle.

Отмечается, что такое нововведение практикуют во многих коммерческих компаниях, а также в церквях и школах. На дневной сон во время рабочего дня обычно выделяют полчаса.

«Заставить себя расслабиться трудно, но под руководством тренера это становится гораздо проще даже в середине дня. Инструктор в этой ситуации на вес золота, потому что он помогает сделать эту ментальную паузу, отправиться в мини-отпуск на полчаса», – цитирует Корреспондент.net Тиина Вайнио из центра Sofia Future Farm, организующего эти «занятия».

Согласно опросам, после такого перерыва работники чувствуют себя гораздо более уверенно. И если раньше в Финляндии сон на работе ассоциировался с ленью, то теперь – с продуктивностью.

СЛЫШАЛИ?

Госслужащих категории А обязали владеть иностранным языком

В Украине для оценки компетентности чиновников будет запущен новый центр оценивания при Нацагентстве государственной службы.

Кабинет министров на днях утвердил новые требования к госслужащим категории А. Об этом сообщил министр Кабинета министров Александр Саенко на своей странице в Facebook.

Служащих высшего корпуса государственной службы обязали владеть одним из официальных языков Совета Европы. Также чиновникам будут предъявлять особые требования относительно компетентности. Это касается умения формировать планы, анализировать и принимать эффективные решения. Чиновники категории А также должны уметь мотивировать команду и содействовать ее развитию, правильно делегировать и управлять результатами, формировать новую и эффективную культуру государственной службы.

«Стрессоустойчивость – способность к конструктивной обратной связи и критике, умению управлять эмоциями и самоконтроль. Управление эффективностью и развитие человеческих ресурсов – умение управлять проектами и человеческими ресурсами, организовывать работу и контролировать ее выполнение, мотивировать сотрудников», – добавил Саенко.

Он также отметил, что госслужащие категории А должны уметь работать с базами данных законодательства и аналитической информацией, внедрять и использовать электронное управление.

СОСЕДИ

В новом парламенте Латвии будет рекордное количество женщин-депутатов

В составе 13-го Сейма Латвии будет работать рекордное количество депутатов-женщин. Таковы данные Центральной избирательной комиссии, пишет Delfi.

В новом составе Сейма будет работать 31 женщина и 69 мужчин. После восстановления независимости страны наибольшее число женщин депутатов было в 11-м Сейме (21 женщина), а самое низкое – в шестом (восемь женщин).

Средний возраст депутата 13-го Сейма – 47,3 года, самому молодому кандидату – 27 лет, самому старшему – 77 лет. 96% будущих депутатов имеют высшее образование, 4% – среднее. 52% депутатов указали, что находятся в браке, 5% – не в браке, 2% – разведены.

72% депутатов 13-го Сейма – латыши, 6% – русские, один депутат – карел, а 21% кандидатов не указал свою национальность. В состав 13-го Сейма избран один гражданин США и один гражданин Канады.

Напомним, пророссийская социал-демократическая партия «Согласие» победила на парламентских выборах в Латвии, получив почти 20% голосов.

ПОДРОБНОСТИ

Президент Интерпола, который «исчез» в Китае, подал в отставку

Президент Интерпола Мэн Хунвэй, которого в Китае подозревают в нарушении закона, подал в отставку.

В заявлении международной полицейской организации, которое было распространено в воскресенье, говорится: «Генеральный секретариат Интерпола во французском Лионе получил заявление об отставке господина Мэна Хунвэя с поста президента Интерпола, которая немедленно вступает в силу».

Как отмечает DW, исполняющим обязанности президента Интерпола станет представитель Южной Кореи Ким Йонг Ян, а новый президент организации будет назначен на заседании Интерпола, которое состоится 18–21 ноября в Дубае.

Ранее супруга «пропавшего» главы Интерпола заявила, что тот «находится в опасности». Как пишет AP, жена Хунвэя сообщила, что получила от него СМС с изображением ножа незадолго до того, как связь с ним прервалась после отлета в Китай. По ее мнению, таким образом он пытался сообщить, что находится в опасности.

В китайском антикоррупционном ведомстве в свою очередь заявили, что Хунвэй «подозревается в нарушении закона». О местонахождении или о конкретных подозрениях в отношении главы Интерпола не сообщалось.

Накануне Интерпол направил официальный запрос в Китай для получения информации о пропавшем президенте агентства Мэне Хунвэе, который, вероятно, исчез по дороге домой.

Хунвэй покинул французский город Лион в конце сентября: он сел на самолет и прибыл в Китай, но его дальнейшее местонахождение неизвестно.

Китай не комментировал исчезновение 64-летнего президента Интерпола.

ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Лавандовый мед Прованса

Увидеть Париж и умереть – не совсем правильно. Нельзя отправляться в мир иной, не заглянув в Прованс. Землю обетованную для поэтов и художников со всего мира. От Минска до провансской мечты – две с половиной тысячи километров. Пару часов самолетом или двое суток автомобилем. Чем хорош автомобиль? Можно свернуть куда хочешь. Например, в Швейцарию.

Вот по таким улочкам Горда вышагивал Шагал.

Вечеринка на берегу Женевского озера

Знаменитые альпийские луга не воспел только ленивый. В полном соответствии с рекламой на них дремлют сытые коровы. В ближайшем придорожном сельмаге, равном по размеру нашему супермаркету, мы купили плюшки и бутылку молока. Вкусное!

Деревни, пролетающие за окнами машины, поразили своим консерватизмом. Во дворах – выставленный напоказ, словно в музее, прадедовский инвентарь: древние косилки и соломорезки. Такая вот покрытая ржавчиной, словно патиной веков, история фамильного благополучия.

Рейнский водопад (просьба не путать с Райхенбахским, где Конан Дойл хотел избавиться от придуманного им Шерлока Холмса) очаровал с первого взгляда. Многочисленные туристы старались поближе подобраться к падающей с высоты 23 метра водной лавине. Кто на лифте, поднимающем на смотровую площадку, а кто на лодке, подплывающей прямо под кружевные брызги. Мы выбрали лодку и получили море удовольствия.

А Женевское озеро оказалось холодным и малолюдным. Лишь компания молодых людей что-то вяло праздновала на берегу в арендованном павильоне.

В голове тут же возникли ассоциации с большевистскими сходками на свежем воздухе: все разговоры сплошь о будущем человечества да создании партии нового типа. Хотя стоп: зарубежные исследователи уверяют, что Ленин любил громить оппонентов как раз в неформальной обстановке – в женевской пивной «Ландольт». Нет, мы не стали посещать это ленинское место. Хотя оно и сохранилось – в виде модного японского ресторана.

Построенный в XIV веке в Авиньоне Папский дворец поражает своими размерами.

Лирическое отступление №1. Возвращенные письма

Весной 1903 года на перрон женевского вокзала вышли трое: достигший возраста Христа Владимир Ульянов, его 34-летняя жена Надежда Крупская и ее мать Елизавета Васильевна. Теща Ленина до самой смерти в 1915 году ездила по Европе вслед за дочерью и зятем. Чтобы помогать по хозяйству. И утешать Наденьку. Скажем, в Париже, когда в дружное ленинское семейство вошла Инесса Арманд.

Ленин и красавица Инесса могли общаться часами. А в перерывах между свиданиями писали друг другу нежные письма. Крупская предложила «самоустраниться» из любовного треугольника. Владимир Ильич призадумался. Пухнущая от базедовой болезни жена, несмотря на дорогие операции, очень проигрывала стройной, как тростинка, Арманд, матери пятерых детей. Зато верна и всегда готова помочь с бумажной рутиной. А теща умело управляется с приходящей прислугой. И Ленин без обиняков заявляет «дорогому товарищу Инессе»: революция не делается на смятых простынях. Просит вернуть его письма, что та безоговорочно делает. Разрыв, однако, не мешает вождю посылать прекрасную соратницу на опасные задания – например, доставить его рукописи в подпольные типографии России. Прямо в руки недремлющих жандармов…

Ах, сколько же история таит того, что нам знать не полагалось! Только не надо говорить, что это буржуазные выдумки. Европейские архивы – найдите 10 отличий от белорусских – не пропали и не запрятаны за семью замками. Документы о женевской, бернской, лозаннской прописке «литератора» Ленина – так он позиционировал свой род занятий – до сих пор в полной сохранности. Даже мемориальные доски на некоторых зданиях, где жил основатель советского государства, висят. Удивляться нечему: умерший в неполные 54 года Владимир Ильич 7 лет прожил в Швейцарии, почти восьмую часть жизни. А всего он пробыл в эмиграции 14 лет. Только вдумайтесь: целых 14 лет в чужих странах, без официальной работы и заработка!

Лакост: тень маркиза де Сада, покажись!

Авиньон – звучит, как молитва! И недаром: здесь находится знаменитый Папский дворец, построенный в XIV веке и внесенный в список Всемирного наследия ЮНЕСКО. Так вышло, что в 1309 году Папа Климент V, опасаясь за свою драгоценную жизнь, решил сменить римскую прописку на авиньонскую. А его, с позволения сказать, тезка Климент VI в 1348 году выкупил весь город. А как папам без достойной резиденции? Вот каждый из них и вносил свою лепту в постройку дворца. Так продолжалось вплоть до 1378 года, когда главы католической церкви вернулись обратно в Рим. А поскольку разросшийся до огромных размеров дворец с собой забрать не могли, он остался на месте. И пережил кучу потрясений: от дикого грабежа в революцию 1789 года до превращения по приказу Наполеона в конюшни.

Слава Богу, у этой истории счастливый финал. В 1906 году французские власти отреставрировали дворец и создали в нем Национальный музей. Входной билет в 12 евро (пенсионерам на 2 евро дешевле) стоит того, чтобы совершить экскурсию по огромным залам. Посмотреть, как грамотно и рационально сделаны экспозиции, как компьютерная техника помогла восстановить детали глубокого прошлого.

История, однако, любит парадоксы! Неподалеку от Авиньона обосновалась в горах живописная деревенька Лакост с руинами древнего замка. Того самого, в котором любил укрываться знаменитый грешник маркиз де Сад, прославившийся непристойными сексуальными похождениями и столь же вольными сочинениями на данную тему.

Попасть в замок, точнее в то, что от него осталось, непросто. Нет, входного билета сюда не требуется. В Лакост в летнее время, вне школьного сезона, автобусы не ходят – так что наше счастье, что мы были на колесах. Но, даже приехав в пустынную, как в фантастических романах, деревеньку, придется очень долго подниматься в гору среди нагретых солнцем каменных стен и выжженной травы, скользя по отполированным до блеска древним булыжникам. Зато вид сверху открывается потрясающий! Прекрасный Прованс как на ладони!

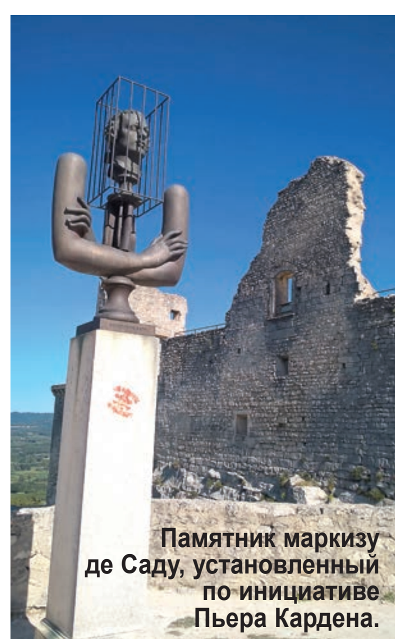
Лирическое отступление №2. Театр под открытым небом Пьера Кардена

Ох, недаром маркиз чувствовал себя здесь парящим над миром!

Донатен-Альфонс-Франсуа (таково полное имя де Сада), родившийся в 1740 году в Париже в знатной семье и умерший 74 года спустя в психлечебнице Шарантона, не дружил с законом. За свои похождения он дважды приговаривался к смертной казни. Но всякий раз любитель авантюр уходил от наказания. Отсиживаясь в замке под облаками, он брался за перо и бумагу. Свой первый роман «120 дней Содома» новоиспеченный автор, не мудрствуя лукаво, посвятил собственным забавам.

Думал ли не наделенный моральными добродетелями маркиз, что его любимое прибежище в середине XX столетия купит за смехотворную цену в 1200 франков скромный преподаватель местного колледжа Андре Буэ? И возьмется с учениками за сизифов труд – восстановление развалин.

Увы, затея эта оказалась не по силам даже знаменитому Пьеру Кардену, который в 2001 году приобрел замок. Вполне состоятельный дизайнер также не смог (или не захотел?) вернуть орлиному гнезду маркиза первоначальный вид. Правда, кое-что кутюрье сделал – рядом с развалинами появились три символичных памятника де Саду. Причем два из них – работы российского скульптора Александра Бурганова. Здесь же оборудован и театр под открытым небом на 1000 мест для местного фестиваля искусств, куда приезжают лично приглашенные модельером гости.

Памятник маркизу де Саду, установленный по инициативе Пьера Кардена.

Говорят, для привлечения зрителей в Лакосте планируют построить гостиницу. Но мы застали наверху лишь парочку туристов и перевернутые вверх ногами пластиковые стулья. И даже в самом темном уголке руин не промелькнула тень маркиза де Сада.

Горд: по следам Марка Шагала

Лаванда – символ Прованса – к середине августа отцветает, все кустики стоят аккуратно обрезанные. Зато на каждом местном рынке, будь то припудренный красной охрой городок Руссильон, окруженный такого же цвета каньоном, или входящий в сотню самых живописных деревень Франции Горд, в изобилии появляются ароматные саше – мешочки с высушенными лавандовыми цветами. И лавандовое мыло ручной работы. И, конечно же, знаменитый лавандовый мед, которым гордится Прованс. Нет, он совсем не фиолетового цвета, как могут подумать некоторые, а золотой, как солнце. И много чего еще – вкусного, исконно провансского, подчеркнуто натурального – выставляется местными жителями на рыночные прилавки по определенным дням – расписание здешних рынков любой турист может найти в интернете. И, конечно же, всё выставленное изобилие разрешается пробовать.

Понятно, что многое рассчитано на туристов – вплоть до самодельных этикеток с милыми рисунками. Но такова природа Прованса, что всякий, даже не будучи художником, здесь готов запечатлеть увиденную красоту если не на холсте, то хотя бы на этикетке.

Говорят, многие творческие личности любят сюда приезжать на лето – именно в Горде самая дорогая в Провансе недвижимость. Впрочем, почему «говорят»? И пишут, и показывают! Вот, например, английский журналист Питер Мейл бросил утомивший его Лондон и, перебравшись во французскую глубинку, написал в 1989 году свой знаменитый бестселлер «Год в Провансе». И еще кучу книг. В том числе роман «Хороший год», который в 2006-м экранизировал культовый британский режиссер Ридли Скотт.

Милая английская комедия с прекрасными панорамами Горда легла на душу многим. И теперь туристы любят фотографироваться именно в тех живописных местах, которые попали в фильм.

Трудно поверить, что всего лишь век назад Горд был «старым полузаброшенным уголком на краю обширной равнины», как написал об этом месте Вариан Фрай.

Кто такой Фрай?

Вот и пришла пора рассказать, как весной 1940 года в еще не успевшем загордиться Горде поселился с семьей Марк Шагал. И, пожалуй, первым завел моду на это дивное место. Хотя думал совсем не о моде, а о спасении жизни.

Лирическое отступление №3. А если бы Фрай не приехал в Марсель?

В Горде Шагал и его жена Белла присмотрели пустовавшее здание католической школы для девочек. Купили его, думая спрятаться от всех невзгод. Но разве убежишь от войны? 14 июня 1940 года немцы вошли в Париж. Созданное во Франции марионеточное правительство Виши по приказу Германии начало решать «еврейский вопрос». Шагал понял, что надо уезжать из страны. Но покидать Францию ему очень не хотелось.

Кто знает, как сложилась бы его судьба, если бы в августе 1940 года в Марсель не приехал 33-летний американский журналист Вариан Фрай. В руках у блестящего выпускника Гарварда, эстета до мозга костей было 3 тысячи спонсорских долларов и 200 виз для творческой элиты Франции, полученных с помощью Элеоноры Рузвельт.

Разумеется, он предложил покинуть Францию и Шагалу, но поначалу тот отказался. Фрай подключил к делу американского вице-консула Гирэма Бингема. В марте 1941 года на роскошном посольском автомобиле они приехали в Горд. Для захолустной деревушки этот визит стал настоящей сенсацией. На этот раз художник согласился покинуть Францию. Очень вовремя! Потому что в апреле Шагала «как лицо, похожее на еврея», задержала полиция. Напуганная Белла обратилась за помощью к Фраю. Вариан тут же позвонил в полицейский участок, пригрозив, что телеграфирует в «Нью-Йорк таймс» и устроит международный скандал. Художника выпустили и даже отвезли обратно в отель.

7 мая 1941 года Шагал с женой покинули Францию и в порту Лиссабона сели на отплывавший в Америку пароход.

Вариан Фрай продолжал переправлять опальных творцов через границу вплоть до сентября 1941 года, когда французские власти, догадавшись о тайной миссии американца, выслали его из страны. Он успел переправить из Франции 4 тысячи человек.

После войны Фрай жил в штате Коннектикут, зарабатывая на хлеб насущный уроками латыни в школе для мальчиков. Продолжал сотрудничать с Международным комитетом спасения. Накануне «25-летней годовщины бегства от Гитлера» он обратился к здравствующему Марку Шагалу с просьбой передать несколько гравюр для издания работ художников-беженцев. Шагал отказал своему спасителю. Дочь Марка Ида пыталась смягчить ситуацию и в письмах Фраю назвала поведение отца позорным. Год за годом она уговаривала отца изменить свое решение. В конце концов тот согласился. Но было уже поздно: Вариан Фрай умер в 1967 году, не дожив трех лет до выхода литографий.

Людмила СЕЛИЦКАЯ.

P.S. Загадка: когда родилась теща Ленина?

В советских и постсоветских энциклопедиях указывается, что Елизавета Васильевна Крупская (урожденная Тистрова), мать Надежды Крупской, родилась в 1843 году. Но в учетных карточках женевской полиции, которые семейство заполняло в 1908 году и которые ныне хранятся в Государственном архиве Женевы, стоит другая дата – 1841 год. Кому верить? Лично я швейцарской точности доверяю больше. Странно, что российские исследователи не обратили на это расхождение внимания.

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Мікола НІКАЛАЕЎ

«У Пецярбургу беларусы не сахой і касой камандавалі, а міністэрствамі і арміямі»

У нашай Нацыянальнай бібліятэцы няма і дзясятай часткі беларускіх старадрукаў, якія зберагаюцца ў Расійскай нацыянальнай бібліятэцы ў Пецярбургу. Трапілі яны туды пераважна пасля задушэння паўстанняў і канфіскацый магнацкіх сядзіб. У гэтым, адным з найбагацейшых у свеце, кнігасховішчы ўжо 40 гадоў працуе доктар філалогіі беларус Мікола Нікалаеў, які даследаваў айчынную кніжную культуру пачынаючы з X стагоддзя і напісаў грунтоўную «Гісторыю беларускай кнігі» (2009). Чым яшчэ жыве наш слынны зямляк у Пецярбургу – ён расказаў у рэдакцыі «Народнай Волі».

«Немцы выбавілі дзеда ад высылкі ў Сібір»

– Спадар Мікола, неяк на літаратурнай сустрэчы ў Навагрудку называліся імёны знакамітых землякоў, і я ўдакладніў, што прафесар Мікола Нікалаеў родам са Шчучына. Прызнаюся, мяне ледзь не пабілі… І мне згадалася даўняя гісторыя, як за Гамера спрачаліся сем гарадоў. Дык вы шчучынскі ці навагрудскі?

– Дзякуй за параўнанне з Гамерам – я ўспрымаю яго як вялікі камплімент. Усё ж я навагрудскі. Мой бацька быў афіцэрам авіяцыі, служыў у Шчучыне, дзе быў вялізны аэрадром. А калі мне было 4 гадкі, мы пераехалі ў Навагрудак, на радзіму мамы. На лета мяне адвозілі ў вёску, дзе жылі дзед з бабуляй. Тады вёска яшчэ была без электрычнасці, яе на маёй памяці правялі. Помню таксама, як людзі заходзілі ў аўтобус і віталіся – як у хаце. Вёска знаходзілася за 18 кіламетраў ад Навагрудка і называлася вельмі пяшчотна – Нянькава.

– Дык вас выняньчыла Нянькава?

– Можна і так сказаць. Дзед мой перад Другой сусветнай вайной залез у пазыкі і купіў зямлю, якая тады патаннела. А неўзабаве прыйшлі саветы і запісалі дзеда ў кулакі, хоць у яго быў толькі адзін конь. Прыгаварылі да высылкі ў Сібір – разам з усёй сям'ёй. Дзякуй Богу, яго не адразу выслалі, а паставілі на чаргу. І немцы прыйшлі раней, чым прыйшла тая чарга, такім чынам выбавілі дзеда ад Сібіры. Хацелі вывезці яго ў Германію на работы, але можна было адкупіцца. Сваякі сабралі неабходных 7 мяхоў збожжа і адкупілі дзеда. Ён пайшоў у савецкую партызанку, а пасля на фронт, адкуль вярнуўся з баявымі ўзнагародамі. І – усё роўна пайшоў на высылку.

– Як даваенны кулак, ці яму нейкія іншыя грахі ўлада прыпісала?

– Менавіта як кулак, але ўжо сям'ю не выслалі, пакінулі ў спакоі. Дзеда адправілі ў Карэлію, на лесапавал. І выпусцілі толькі незадоўга да майго нараджэння ў 1955-м.

– А якім вам помніцца Навагрудак часоў вашага школьнага юнацтва?

– Ён быў маленькі, утульны, усе ўсіх ведалі. Школ было тры, усе перапоўненыя, я пайшоў у 3 «Г» клас. Спачатку займаўся ў авіямадэльным гуртку. Але выпілоўваць ланжэроны для самалёцікаў мне было нудна. А на замчышча прыбяжыш – там так цікава! Глядзеў я на замкавыя вежы і думаў: «Тут князі сядзелі, войска стаяла, а ў падзямеллях недзе золата прыхавана». А неяк убачыў ленінградскіх археолагаў, якія праводзілі раскопкі. Я да іх напрасіўся ў памагатыя. Кіравала на раскопках Фрыда Давыдаўна Гурэвіч, яна і зрабіла мяне беларускамоўным. Сама па-руску гаварыла, а аднойчы спыталася: «Коля, ты беларус?» Я кажу: «Канешне, беларус». «Дык перакладзі мой артыкул на беларускую мову». А яна напісала для раённай газеты пра раскопкі. Я сядзеў, карпеў, перакладаў – і гэта быў урок на ўсё жыццё! А калі мы з Фрыдай Давыдаўнай атрымалі ганарар, то на ўсе грошы купілі цукерак для археолагаў. Такім чынам яшчэ школьнікам я быў далучаны да роднай гісторыі, стаў як бы суаўтарам выдатнага навукоўца. З яе боку гэта быў цудоўны педагагічны ход.

«На гістфаку БДУ мы чулі: «Ну что Евфросинья Полоцкая? Нагрешила девка и ушла в монастырь»

– Гэта і прадвызначыла паступленне на гістарычны факультэт БДУ? Дарэчы, гістфак тады перажываў не лепшыя часы, там працаваў таварыш Абэцэдарскі…

– У мяне з ім былі свае адносіны. Выказваць яму свае погляды на гісторыю Беларусі не мела сэнсу. На гістфаку ад Абэцэдарскага можна было і такое пачуць: «Ну что Евфросинья Полоцкая? Нагрешила девка и ушла в монастырь…» Але ў нас была свая кампанія. На старэйшым курсе вучыліся Валодзя Арлоў, Уладзя Кулажанка, Алег Трусаў, а ў інтэрнаце маім суседам быў Ігар Чарняўскі. З гэтымі людзьмі, як цяпер кажуць, я і тусаваўся. А ў беларускім аддзеле Ленінскай бібліятэкі пазнаёміўся з Міколам Ермаловічам. Назіраў, як ён настойліва працуе, і сам нешта рабіў. Пасля ўніверсітэта год адпрацаваў настаўнікам гісторыі ў вёсцы Лукашова на Пастаўшчыне. Вёска стаяла пры лесе, і часам вучань на пытанне, чаму ён адсутнічаў на ўроках чатыры дні, адказваў: «Мяне мамка не пускала, баялася, бо ў нас ваўкі сабаку загрызлі».

– А ў Пецярбург (тады Ленінград) вас Фрыда Гурэвіч звабіла?

– Не. Мая жонка, з якой мы яшчэ ў школе за адной партай сядзелі, скончыла Ленінградскі інстытут тэкстыльнай і лёгкай прамысловасці. Ёй як выдатніцы далі працу і пакой у камунальнай кватэры. У вёску з Ленінграда жонка пераязджаць не захацела, і я паехаў да яе. І там ужо сапраўды мной заапекавалася Фрыда Давыдаўна, яна хацела, каб я займаўся археалогіяй. Кажа неяк: «Коля, пакуль месца з'явіцца, ідзі папрацуй у бібліятэку». Я пайшоў, убачыў там велізарную калекцыю беларускіх кніг і забыўся на археалогію. Тут істотны яшчэ адзін момант. У бібліятэцы я быў і ёсць беларусам, для якога беларусістыка – галоўная сфера зацікаўлення. І гэта ўсе разумеюць, у тым ліку начальства.

– У выніку з'явіліся фундаментальныя даследаванні «Палата кнігапісная» і двухтомная «Гісторыя беларускай кнігі». Годнае падсумаванне вашай шматгадовай працы ў Пецярбургу.

– Акурат гэтымі днямі спаўняецца 40 гадоў, як я там працую. Разумееце, у РНБ (былой Імператарскай) – вялізныя зборы найцікавейшых помнікаў беларускай кніжнай культуры. А цераз Няву – бібліятэка Акадэміі навук з таксама багатымі зборамі. І я зразумеў, што, акрамя мяне, ніхто не зможа зрабіць такую працу.

«Генерал-губернатарам Пецярбурга быў Ян Казімір Сапега»

– Але менш уражвае і ваша энцыклапедыя «Беларускі Пецярбург» – 550 старонак, тысячы імёнаў. Прачытаўшы яе, я цяпер люблю задаваць знаёмым пытанне: дзе знаходзіцца адзіны ў свеце помнік Нёману? Ніхто не ведае.

– У Пецярбургу, на Дварцовай плошчы! Толькі трэба больш пільна прыглядзецца да слаўтай Александрыйскай калоны. Калі я ўпершыню пабачыў амфару, адкуль выцякае рака, якая навучыла мяне плаваць, было да слёз шчымліва... Пецярбург, у адрозненне ад многіх гарадоў свету, мае дакладную дату нараджэння – 1703 год. І да юбілею горада, які меліся адзначаць у 2003-м, я вырашыў напісаць невялікую кніжачку «Беларусы ў Пецярбургу». Падахвочвала і тое, што на той час ужо выйшлі ў свет «Немцы ў Пецярбургу» (4 тамы!), «Палякі ў Пецярбургу», «Фіны ў Пецярбургу». А пра беларусаў ніхто не пісаў. І я падумаў: давай зраблю. Як пачаў рабіць, то законачыў толькі ў 2009 годзе. Але кніга атрымалася – паказаць каму не сорамна.

– Для мяне неспадзяванкай быў той факт, што беларусы, аказваецца, не толькі чыгунку Пецярбург–Масква будавалі, але і кіравалі сталічным горадам.

– Так, Ян Казімір Сапега ў 1727 годзе стаў генерал-губернатарам Пецярбурга, а яго сын сватаўся да дачкі князя Меншыкава, фаварыта Пятра І. Пецярбургская гісторыя закрэсліла для мяне стэрэатып, сфармуляваны класікам: «Я мужык-беларус, пан сахі і касы». У сталіцы імперыі беларусы не сахой і касой камандавалі, а міністэрствамі і арміямі, былі знакамітымі лекарамі і артыстамі оперы. Міністрам абароны Расійскай імперыі быў Мікалай Сухазанет з-пад Слуцка, міністрам фінансаў – сын святара з Копысі Фёдар Врончанка. На Неўскім праспекце архітэктар Мар'ян Лялевіч, родам з Ваўкавыска, дамы будаваў. А калі кампазітараў узяць – гонар рускай музыкі Ігар Стравінскі паходзіў з Рэчыцы, Дзмітрый Шастаковіч – з Вілейшчыны. А колькі лекараў з Беларусі! Дастаткова згадаць прафесара Антона Красоўскага, які ў Ваенна-медыцынскай акадэміі арганізаваў кафедру акушэрства і гінекалогіі – яна і сёння дзейнічае.

«Навагрудак без ратушы і кнігарні – як «саўковы гарадзішка»

– Гэтым разам вы прыехалі на радзіму, каб прэзентаваць землякам сваю новую кнігу «Навагрудак за царства Аляксандра II (1855–1881)». Ці не завялікі гонар расійскаму цару – красавацца на вокладцы беларускай кнігі?

– Не завялікі. На маю думку, абвяшчэнне ў 1918 годзе БНР было вынікам падзей, якія адбыліся менавіта ў эпоху Аляксандра II. Таму гэты перыяд вельмі важны для гісторыі Беларусі. У кнізе публікуецца нямала раней невядомых дакументаў – план Навагрудка, падпісаны імператарам, чарцяжы Навагрудскай гімназіі і гарадской турмы. Імперыя была так уладкавана, што ўсё трэба было зацвярджаць у Пецярбургу. Нават каб які-небудзь хляўчук перабудаваць у Навагрудку. Не кажучы ўжо пра мясцовую ратушу, адрамантаваць якую навагрудскі магістрат так і не атрымаў дазволу ад пецярбургскіх чыноўнікаў. Так і стаяла ў руінах пасля пажару 1831 года. У мяне сэрца рвалася, калі я чытаў пра тое. Але ў архівах захаваўся падрабязны план ратушы, па якім яе можна аднавіць, што ўжо зроблена ў Мінску і Магілёве. Усё ж Навагрудак – былая сталіца ВКЛ, быў цэнтрам ваяводства, гэта адзін з самых старых магдэбургскіх гарадоў, ён меў самакіраванне з 1511 года. У Навагрудка вялікі турыстычны патэнцыял, але без ратушы ён пусты.

– Хоць у ім актыўна дзейнічаюць Музей Адама Міцкевіча і Мастацкая галерэя Кастуся Качана. Ратуша сапраўды як бы акумулюе вакол сябе гарадскую гісторыю. А з якога часу колісь славуты горад пачаў занепадаць?

– Справа ў тым, што ў паўстанні 1831 года ўдзельнічаў павятовы маршалак шляхты (*предводитель дворянства*) Юзаф Кашыц. Што для імперскіх чыноўнікаў выглядала недаравальным: як гэта так, фактычна адзін з іх раптам пайшоў з паўстанцамі! Думаю, гэта паслужыла адной з прычын закрыцця гімназіі ў Навагрудку – быў недавер да мясцовай адміністрацыі. З таго часу падлеткаў на вучобу трэба было везці ў Мінск, Беласток альбо Вільню. Моладзь не кантактавала між сабой, страчваліся повязі з роднай зямлёй. І праз пэўны час навагрудская шляхта як карпарацыя перастала існаваць.

– Вось прыязджае аўтар «Гісторыі беларускай кнігі» ў родны Навагрудак, а там нават кнігарні няма. Крыўдна?

– Не проста крыўдна, а балюча. Адсутнасць кнігарні ў старажытным горадзе з вялікай гісторыяй – гэта адна з прычын яго заняпаду, сыходу яго жыхароў з інтэлектуальнай прасторы. Навагрудак без ратушы, без кнігарні выглядае «саўковым гарадзішкам». Беднае тое пакаленне, якое засталося без кніг, яно проста адвучваецца ад іх.

«Сталіцай Кіеўскай мітраполіі быў… Навагрудак»

– Сёння, у сувязі з падзеямі на Украіне, часта згадваецца праваслаўная Кіеўская мітраполія, якая існавала задоўга да Маскоўскай. Але – пра гэта ніхто не ўспамінае – сталіцай Кіеўскай мітраполіі быў… Навагрудак.

– Сапраўды, Кіеўскі мітрапаліт у XVI–XVII стагоддзях жыў не ў Кіеве, а ў Навагрудку. Гэта тлумачыцца татарскай пагрозай – Кіеў шмат разоў быў разбураны татарамі. Навагрудак быў асноўнай рэзідэнцыяй, але мітрапаліт мог жыць і ў мінскіх ці віленскіх манастырах. Зрабіць Вільню сталіцай мітраполіі не выпадала, бо вялікія князі літоўскія былі каталікамі. І праваслаўныя мітрапаліт быў адсунуты, але на ганаровае месца – у Навагрудак, першую сталіцу ВКЛ. А калі Навагрудчыну захапілі пратэстанцкія плыні і многія шляхцічы зрабіліся пратэстантамі, а потым каталікамі, праваслаўны мітрапаліт не мог заставацца на тэрыторыі, дзе праваслаўныя апынуліся ў меншасці (маю на ўвазе зноў жа шляхту). Мы сёння звыкліся з тым, што Навагрудак – заняпалы раённы гарадок. Такое толькі беларусы могуць сабе дазволіць. Ні ў Расіі, ні ў Японіі, ні ў любой еўрапейскай краіне не забываюцца на старыя сталіцы. У любога паляка запытайце пра Гнезна – ён ведае, што гэта такое.

– Дапусцім, Кіеўскі мітрапаліт атрымае ад Канстанцінопальскага патрыярха аўтакефалію (якраз цяпер пытанне вырашаецца). Ці не азначае гэта, што і праваслаўны прыход дзе-небудзь у Любчы ці ў тым жа Навагрудку мае права не падпарадкоўвацца Маскоўскаму патрыярхату? Кананічна і гістарычна ён жа належаў калісьці да Кіеўскай мітраполіі.

– Падобны прэцэдэнт можа ўзнікнуць. Прынамсі, у беларускіх святароў з'явіцца на гэта высокае кананічнае права. Вядома ж, прыхільнікі РПЦ выступяць супраць. Але, паўтаруся, высокае кананічнае права і абсалютна легітымныя аргументы – на баку святароў, якія не захочуць падпарадкоўвацца Маскве.

– Сёння ў Беларусі аднаўляюцца замкі ў Крэве і Любчы, і гэтыя мястэчкі неяк заўважна ажыўляюцца. А ці магчыма аднавіць Навагрудскі замак? Наўслед за ратушай.

– Я шмат думаў пра феномен Тракайскага замка, які літоўцы аднавілі практычна з нуля. На жаль, мы не ведаем, як выглядаў Навагрудскі замак, захаваліся, і то не цалкам, толькі кутнія вежы. Таму адбудаваць яго наўрад ці магчыма. Але рэканструяваць перыметр сцен з замацаваннем і музеефікацыяй – чаму не? Адносна нядаўна адна вежа была адбудавана, але непрафесійна, ад такога аднаўлення больш шкоды, чым карысці. Адразу кідаецца ў вочы, што ў вежы з'явіліся завялікія вокны. У замку, які будаваўся як моцная цвярдыня, вялікіх вокнаў быць не магло. Атрымаўся такі «дыснейлэнд», прыклад таго, як нельга рабіць. Усё ж у рэстаўратараў, як і ў лекараў, галоўным павінен быць прынцып «не нашкодзь».

«Беларусы за мяжой рэзка дружнеюць»

– Пра беларускае самаедства з болем пісаў яшчэ Янка Купала: «*Куды ні глянеш – людзі, людзі, / Куды ні глянеш – шэльмы, шэльмы, / Куды ні глянеш – б'юцца ў грудзі, / Што знычы: праўдзівыя вельмі*». А вы ў «Беларускім Пецярбургу» сцвярджаеце нешта супрацьлеглае: «Беларусы – нацыя невялікая і дружная». Чым можаце пацвердзіць свае словы?

– Я так напісаў, сыходзячы з уласнага досведу жыцця па-за межамі Беларусі. Беларусы, апынуўшыся за мяжой, рэзка дружнеюць, успамінаюць, што ў іх ёсць родная мова, спрабуюць гаварыць па-беларуску, дапамагаюць адзін аднаму. Вось вам прыклад. Фрыда Гурэвіч памерла, не паспеўшы выдаць сваю кнігу пра Навагрудак. Якраз настала перабудова, на кнігавыданне не было грошай. І я пайшоў з шапкай па землячках – кожны даў, колькі мог – кніга імгненна выйшла. А калі я выдаваў «Беларускі Пецярбург», у Расіі здарыўся крызіс, і сродкаў, сабраных грамадой, не хапіла. Я зноў пайшоў з шапкай, сабраў грошы, а друкарня патрабуе: яшчэ столькі ж давай! І людзі давалі. Бо я ім гаварыў: кніга пра нас. І яна выйшла, яе прынялі, ёю актыўна карыстаюцца.

– У пецярбургскіх бібліятэках безліч нашых старадрукаў. Дастаткова згадаць кнігазбор Сапегаў, вывезены пасля паўстання 1831 года. Зразумела, ніхто нам тых скарбаў не верне і не прадасць. А калі абмяняцца? Скажам, у мяне шмат прыжыццёвых выданняў Льва Талстога, Цютчава, Някрасава, і я з задавальненнем перадаў бы іх якому-небудзь расійскаму бібліяфілу – узамен на беларускія кнігі. А ці рэальна падобны абмен зладзіць у дзяржаўным маштабе?

– За 40 гадоў працы ў Пецярбургу я не памятаю ніводнай перадачы, ніводнага абмену, зробленага Расійскай нацыянальнай бібліятэкай. Бо ўсе старадрукі – нацыянальны скарб Расіі, па-рознаму, вядома ж, атрыманы. Толькі аднойчы Расія аддала некалькі вагонаў кніг у Польшчу – па выніках Рыжскага міру 1921 года. Тады палякі найперш забралі кнігі, вывезеныя калісьці з Рэчы Паспалітай і Вялікага Княства. І кнігі тыя загінулі падчас Другой сусветнай вайны – немцы спалілі Нацыянальную бібліятэку Польшчы. Каласальныя духоўныя здабыткі, польскія і беларускія, на жаль, загінулі. Таму на пазасталыя старадрукі палякі проста моліцца. І Мінск ва быў пад нямецкай акупацыяй, але беларуская старадрукі ў пераважнай большасці зберагліся, бо знаходзіліся ў так і не захопленым Ленінградзе.

«Кніга на паперы – гэта вечная форма захавання інфармацыі»

– Апошнія сацыялагічныя апытанні паказваюць, што беларусы ўсё менш чытаюць. Мне даводзілася бываць у кватэрах адукаваных людзей, дзе зусім няма кніг, – іхнія бібліятэкі ў камп'ютары. Друкаваная кніга адыходзіць у гісторыю?

– Друкаваная кніга не знікне. Проста прайшоў пік цікавасці да яе. Інтэрнэт забраў чытацкую аўдыторыю, але электронная кніга друкаваную ніколі цалкам не заменіць. Шкада, што ў Беларусі ў гэтай галіне няма хоць прыватнай ініцыятывы, дзяржава не дае якому-небудзь дзядку-букіністу зарабіць. Людзі ж паміраюць, бібліятэкі выкідваюцца на сметнік. Неяк у Пецярбург прыязджаў навуковец з Японіі Такуакі Банай – ён вывучаў дваранскія сядзібы, у тым ліку бібліятэкі. Едзем у метро, і ён кажа: «У вас шмат хто чытае газеты і кнігі на паперы. У нас у Токіа гэтага ўжо няма». З таго часу прайшло гадоў дзесяць, і я часам спрабую падлічыць, колькі людзей чытае з мабільнікаў, колькі на паперы. Цяперашняя прапорцыя: тры чалавекі – на паперы, а сем – з гаджэтаў. І ўсё ж сёння толькі 20% інфармацыі перададзена ў электронны выгляд, і часам узнікаюць сур'ёзныя праблемы з захаваннем, з вірусамі і г.д. І, як мне патлумачылі нашы бібліятэчныя камп'ютаршчыкі, далей будзе яшчэ горш – менавіта з апрацоўваннем і пераносам на наступныя носьбіты. А кніга на паперы – гэта фактычна вечная форма захавання інфармацыі.

ЧУЛІ?

У пасёлку Глуша з'явіўся «Прыпынак Адамовіча»

У пасёлку Глуша на Бабруйшчыне з'явіўся арт-аб'ект памяці Алеся Адамовіча. Мастак Аляксандр Благій намаляваў вялікі партрэт пісьменніка на сцяне аўтобуснага прыпынку, на другой сцяне пададзена цытата з яго аповесці «Vixi», у якой А.Адамовіч прызнаваўся ў любові да сваёй малой радзімы. Тамсама знайшлося месца і для карты Беларусі з вылучаней на ёй Глушай. *"Мы хочам зрабіць Адамовіча цікавым для маладога пакалення беларусаў"*, – патлумачыў сваю задуму ініцыятар праекта – бабруйскі актывіст Андрусь Архіпенка. – *Цяпер усе, хто праязджае па дарозе, будуць бачыць "Прыпынак Адамовіча". Наступным нашым крокам стане стварэнне бюста пісьменніка, над якім ужо працуе скульптар Генадзь Лойка"*. На ўсталяванне бюста на пасялковай вуліцы Кастрычніцкай ужо ёсць дазвол Міністэрства культуры.

Антон ЗАГОРСКІ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Выходзіць новы альбом Віктара Шалкевіча

Папулярны гродзенскі выканаўца Віктар Шалкевіч падрыхтаваў да выдання новы песенны альбом. Пра гэта спявак паведаміў на творчай сустрэчы ў этна-краме "Цудоўня", што знаходзіцца ў цэнтры Гродна. Паводле слоў В.Шалкевіча, выданнем альбома будзе займацца "Цэнтр гарадскога жыцця Гродна": *"У альбоме шмат новых песень, аб'яднаных тэмай падарожжа. Ёсць песня і пра станцыю Буслы, і пра тое, як прыгожа свеціць месяц над станцыяй Аляхновічы. Мяне найбольш натхняюць падарожжы. Як гаварылі ў старажытнасці: "Via est vita" ("Дарога – гэта жыццё"). Што напішаш, седзячы ў кабінеце? Нічога"*. На сустрэчы ў "Цудоўні" Віктар Шалкевіч выступаў без гітары і прачытаў некалькі сваіх празаічных твораў. А праз некалькі тыдняў вялікі канцэрт спевака адбудзецца ў тым самым "Цэнтры гарадскога жыцця Гродна".

Антон ЗАГОРСКІ.

ЗВАНЫ ГОСЦЬ

Святлана АНІКЕЙ, актрыса:

«Закахацца ў маладзейшага? Ад гэтага няма абярэгу ні ў кога»

У гэтым годзе крытыка больш за ўсё пісала пра актрысу Купалаўскага тэатра Святлану АНІКЕЙ: пра яе бліскучую работу ў прэм'ерным спектаклі “Радзіва Прудок” і пра невялікую, але вельмі яркую псіхалагічную ролю ў фільме “Хрусталь”. Там яе наогул параўноўвалі з вялікай Інай Чурыкавай. Зараз фільм “Хрусталь” вылучаны Беларускім оскараўскім камітэтам на прэстыжную прэмію Амерыканскай кінаакадэміі “Оскар”. Таму і размову з актрысай мы пачалі з гэтай неардынарнай падзеі.

– Калі фільм “Хрусталь” дойдзе да шорт-ліста прэміі “Оскар”, вы, напэўна, паедзеце ў Лос-Анджэлес на фінальную цырымонію?

– Не. Грошай няма! Балючая тэма для беларускага артыста.

– Як і для журналіста, урача, педагога.

– Думаю, так.

– А наогул, прэмія для вас, творчага чалавека, – гэта безумоўная радасць? Або напруга, трывога: як бы потым не зваліцца з пастамента?

– Калі б я на радзіме атрымлівала прэмію, то скарысталася гэтай падзеяй толькі для аднаго: каб сказаць, каб пракрычаць аб праблемах культуры. Дзяржава павінна нарэшце даць зялёнае святло мецэнатам – каб ім было выгадна дапамагаць мастацтву і культуры.

– А што – ужо край?

– Вось нам, артыстам, далі сацыяльнае жыллё. А зараз спаганяюць па 400 рублёў за двухпакаёвую кватэру.

– Ого! Гэта ж практычна здымная кватэра!

– У той час як для работнікаў міліцыі, якія таксама ў арэндных кватэрах жывуць у адных з намі дамах, кватплата значна меншая.

– Дарэчы, у гэтым годзе спектакль “Радзіва Прудок” вылучаны на Нацыянальную тэатральную прэмію. Так што шанц выйсці на сцэну за прэміяй цалкам рэальны. А з якой крыніцы вы падсілкоўваліся вясковымі ўражаннямі для ролі? Вы ж чалавек гарадскі на сто працэнтаў.

– Я вельмі любіла праводзіць час з бабуляй. Гэта мой талісман: я запісвала за ёй, запаміналa. Так што задоўга да спектакля “Радзіва Прудок” у мяне за плячыма быў свой рукзачок з вясковымі ўражаннямі. Ну і рэжысёр Раман Падаляка падкідваў шмат матэрыялу.

– Купалаўскі тэатр вазіў гэты нашумелы спектакль у правінцыю – да тых людзей, з якіх, уласна, і спісваў свае персанажы аўтар кнігі, а потым і аўтар п’есы Андрусь Горват.

– Так, мы паказвалі яго ў Калінкавічах.

– І якая была рэакцыя? Ну, акрамя апладысментаў? Таму што людзі ў нас вельмі далікатныя, артыстам заўсёды пляскаюць.

– Вельмі асцярожна адна глядачка сказала: “Трохі грусна”.

– На кінафільм “Хрусталь” таксама некаторыя так востра рэагавалі: за што вы не любіце нашу радзіму?

– Напэўна, цяжка радавацца, калі бачыш сябе з боку. А я сумавала пра іншае. У фільме здымаліся беларускія актрысы Наталля Анішчанка і Людміла Разумава. Прафесійна – гэта вышэйшы пілатаж, яны ў фільме арганічныя, як дзеці малыя: глядзела і не разумела, як яны гэта робяць. Актрысы ўжо не маладыя, усё жыццё прапрацавалі ў мінскіх тэатрах. Але гледачу практычна невядомыя. І чаму да гэтага часу ніхто з рэжысёраў іх не заўважаў?

– Можа, пасля “Хрусталя” іх кіналёс зменіцца? Вы ў фільме выканалі ролю мамы галоўнай гераіні. А маглі б, як яна, закахацца ў мужчыну на 20 гадоў маладзейшага за вас?

– Ведаеце, ад гэтага няма абярэгу ні ў кога. Ад безвыходнасці і не такое з людзьмі здараецца. Тым больш у мамы Велі гэта відавочна не закаханасць, а свайго роду замена...

– Сурагат?

– Мабыць... Ад страху пустаты.

– А што асабіста вы памятаеце пра 1990-я? Вы якраз у той час заканчвалі Акадэмію мастацтваў, і вас прынялі ў трупу Купалаўскага.

– Той час прасякнуты для мяне духам свабоды, нягледзячы на матэрыяльныя складанасці. У нашай сям’і ўсё роўна ўсе былі шчаслівыя: новыя кнігі, новае кіно, музыка. Тым больш што і ў Купалаўскі тэатр я прыйшла служыць менавіта напрыканцы дзевяностых.

– Купалаўскі – гэта праца і тэатр або родная сцэна?

– Праца і тэатр. Думаю, па гэтай формуле зараз жыве большасць з нас. А сцэна можа стаць роднай на кароткі перыяд часу ў любым пункце зямлі. Усё залежыць ад каманды, якая сабралася.

– Аднойчы ў інтэрв’ю вы сказалі, што важна нічога не баяцца, не азірацца вакол. Вы мелі на ўвазе меркаванне публікі, меркаванне рэжысёраў?

–Я казала пра тое, што ні ў якім разе нельга баяцца памылак. Але мы, акцёры, так хвалюемся аб сваім прафесійным рэнамэ... А мне гэта замінае! Я хачу быць абсалютна сумленнай у працы, хачу рызыкаваць і памыляцца. Не хачу асцярожнічаць у прафесіі. Мастацтва – гэта ў нейкай ступені рызыка.

– У вас цяпер не вельмі шмат працы ў тэатры. Вас гэта нервуе?

– Не. І ніколі не трывожыла. Лепш менш, ды лепш.

– Вы часта ходзіце на кінапробы?

– Хаджу, гэта ж мая работа.

– Згаджаецеся на ўсё, што вам прапануюць?

– Зараз – заўсёды, таму што мне трэба за нешта жыць. Але я вельмі хачу мець такую раскошу – магчымасць адмаўляцца ад таго, што я не магу прамаўляць.

– Рэжысёры не спрабавалі пафарбаваць вас, цудоўную бландзінку, у чорненькую?

– І ў чорненькую, і ў рудзенькую... Чаго толькі не было!

– Вы рахманы чалавек?

– Не...

– А якія рэжысёрскія патрабаванні вы не выканалі б ніколі? У вас былі сітуацыі, калі вам даводзілася ламаць сябе?

– Былі, але вельмі даўно, я была занадта маладой актрысай. Я не магу рабіць тое, што я не разумею, я павінна разумець свайго персанажа ад пачатку да канца. Заўсёды прашу, каб рэжысёр мне дапамог. І здарылася сітуацыя, калі рэжысёр не змог мне дапамагчы. Узнік канфлікт, і потым кожны спектакль стаў, як нож у сэрца.

– Вы паводле характару камандзір, праўда?

– Лідар. Але я са сваім лідарствам ўжо набіла гузоў і ведаю, што гэта часам становіцца праблемай для блізкіх. Таму апошнія гады аддаю перавагу мяккім метадам. Ласцы і гумару.

– Вы, дарэчы, нячаста з’яўляецеся ў беларускай тэлерэкламе. Чаму? Нізкі заробак?

– Тое, што плацяць за рэкламу ў нас, – гэта зусім нявартыя грошы. Так што і губляць асабліва няма чаго. Да таго ж мне не падабаюцца сцэнарыі. А жыццё кароткае...

– А вось такое пытанне: як вы ставіцеся да глабальнага руху супраць гвалту над жанчынамі #MeToo? У беларускім тэатральным і кінематаграфічным асяроддзі гэта існуе – сексуальныя дамаганні? Вы асабіста з гэтым сутыкаліся?

– Сутыкнулася ў падлеткавым узросце, і гэта была траўма.

– І як?!

– Ніяк! Я нават нікому не сказала і толькі нядаўна стала ў гэтым прызнавацца. Мне было 13–14, я прыйшла на праслухоўванне, таму што рыхтавалася да паступлення ў тэатральны... Пасля гэтага я доўга не магла заходзіць у той тэатр без ванітавага рэфлексу. Тым не менш часта даводзілася сустракаць гэтага чалавека ў нашай акадэміі – ён выкладаў. І гэта быў нонсэнс! Гэта тое, што тычыцца дзяцей. Але тое, што тычыцца дарослых людзей у нашым кіна- і тэатральным асяроддзі, я больш чым пераканана: гэта выбар кожнага чалавека. У 80 працэнтах гвалт залежаць асабіста ад мяне: дапушчу я гэта ці не? А я ніколі супраць сябе не пайду. Ну, а надзвычайныя выпадкі патрабуюць ўмяшання міліцыі.

– У адным з даўніх сваіх інтэрв’ю вы казалі, што хацелі б сыграць ролю Абломава. А зараз?

– Жаданні памяняліся, гэта быў жарт. Зараз я хацела б паспрабаваць сябе ў якасці тэатральнага рэжысёра.

– А як развіваецца ваш “раман” з домам у вёсцы? Вы не астылі да загараднай маёмасці? Яна патрабуе столькі ўвагі і ўкладанняў, праўда?

– Вельмі вялікіх укладанняў. Таму не толькі астыла, але і закансервавала праект.

– Я неяк даведалася пра дзіўную рэч: вы займаецеся рэстаўрацыяй старой мэблі. Збіраеце старыя буфеты, камоды і вяртаеце іх да жыцця.

– Я прыпыніла гэту дзейнасць. Але калісьці сапраўды актыўна збірала антыкварыят па Беларусі: у людзей у гаражах або ў старых бацькоўскіх дамах гніюць дзіўныя скарбы. Паспрабавала заняцца іх рэстаўрацыяй – атрымалася. Але вам не перадаць, наколькі гэта цяжка! Аднак я была так закахана ў гэтую справу, што мне было мора па калена. Магла начамі не спаць.

– Гэта, напэўна, адцягвала вас ад тэатра.

– На той момант працы ў тэатры асабліва не было, можа, таму гэта ўсё і адбывалася.

– А што, быў перыяд, калі ў тэатры не было роляў?

– Вядома. І ён быў даволі доўгі. Чаму? Хто ж яго ведае... Можа, мне трэба было падрасці.

– У вас нядаўна адбыліся заручыны. Прычым у Вільнюсе, таму што ваш абраннік – грамадзянін Вялікабрытаніі. І як жа вы будзеце жыць – на дзве краіны?

– Пакуль не ведаем. Мы пакуль лунаем у аблоках. Мой абраннік не з творчага асяроддзя, але яму вельмі падабаецца мая праца, ён падтрымлівае мяне ва ўсім, і я шчаслівая.

Алена МАЛОЧКА.

ЗАПРАШЭННЕ

Зміцер Вайцюшкевіч заспяваў Маякоўскага па-беларуску

2 лістапада ў Мінску Зміцер Вайцюшкевіч ладзіць канцэртную прэзентацыю новага альбома «Люблю» на вершы Уладзіміра Маякоўскага. Сёння адбылася прэм'ера песні «Паслухайце», напісанай на беларускі пераклад аўтарства Рыгора Барадуліна.

– Калі ў 2005 годзе выйшаў мой першы альбом на вершы Маякоўскага, Барадулін у мяне спытаўся, чаму я не скарыстаў нідзе беларускія пераклады, – распавядае Вайцюшкевіч. – А я проста неяк не падумаў, што яны ёсць! І вось гэтым разам узгадаў, зрабіў – вельмі такі пранікнёны і светлы тэкст, які хацелася дапоўніць адпаведнай музыкай.

Пераклад «Паслухайце» быў зроблены Рыгорам Барадуліным яшчэ на пачатку 1980-х і выдадзены ў аднайменным зборніку.

Канцэртная прэзентацыя дыска адбудзецца ў зале «ОК16». На сцэну Вайцюшкевіч гэтым разам выйдзе з Apple Tea, Аляксандрам Шувалавым і іншымі ўдзельнікамі праекта.

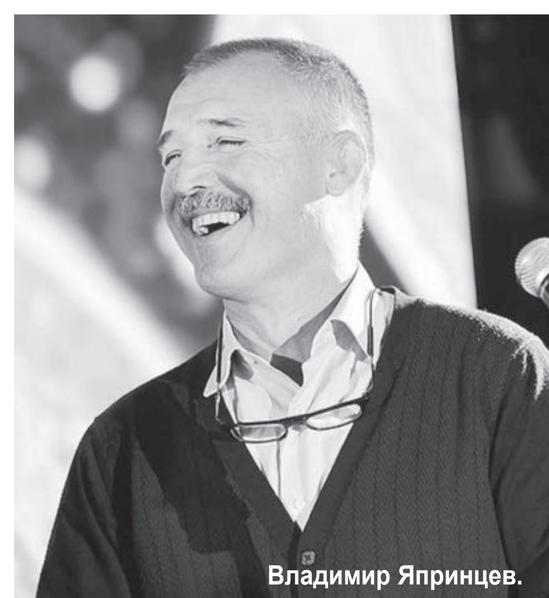
ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Елена СКРИПЕЛЬ:

«Счастлива – нет слов…»

Хозяйка сети магазинов duty free, председатель Белорусской ассоциации гимнастики Елена Скрипель отметила день рождения. Среди приглашенных были замечены не только известные спортсмены, но и бизнесмены, телеведущие, артисты.

Владимир Япринцев.

«Это мои друзья... – отметила Елена Альбертовна, размещая короткий фотоотчет о событии в социальных сетях. – *Очень важные для меня люди... Всегда рядом. Важно, радостно, искренне... Спасибо вам, что уже почти 25 лет я могу в любое время вам позвонить и услышать. И, безусловно, получить помощь... Очень ценю вас...»*

Заглянул на огонек к Елене Скрипель и бизнесмен, бывший соратник владельца группы компаний «Трайпл» Юрия Чижа **Владимир Япринцев**. Он дуэтом с другом спел для прекрасной Елены отличную поздравительную песню.

«Какое счастье, что, несмотря на все ненастья, мы не изменяем себя, – подписала Елена Альбертовна фотографию с Япринцевым. – *Верим и любим. И всегда рядом и всегда вместе. Владимир Япринцев, спасибо, что ты есть – настоящий и верный друг!»*

Весьма трогательно поздравил Елену Скрипель с днем рождения сын Валерий – тоже, кстати, в музыкальной форме.

«Мама – мой пример, мой советчик, мой самый близкий и любимый человек, – говорит Валерий. – *Всегда буду безгранично благодарен тебе за то, что ты делаешь для меня! Спасибо, что всегда рядом, всегда готова помочь и поддержать!»*

Развлекали гостей на вечеринке не только некоторые белорусские артисты, но и известный латвийский певец, музыкант и композитор **Интарас Бусулис**.

«Праздник удался благодаря тебе, Интарас! – поблагодарила артиста Елена Скрипель. – *По секрету – но скажу! Интараса даже из страны не хотели выпускать. Мало оказалось пения...»*

Гости Елены Скрипель отмечали: *«Это был чудесный и очень красивый праздник!»*

«Счастлива – нет слов... Спасибо всем!» – говорит сама Елена Скрипель.

Елена Скрипель работала в банковском секторе, была начальником валютного управления «Беларусбанка». В 1992 году ушла из профессии из-за **Тамары Винниковой**. Как говорила сама Скрипель, *«разошлись и в профессиональном плане, и в человеческом»*.

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

НЕ ПРОПУСТИТЕ!

Вселенная Дмитрия Смольского

10 октября в Большом театре состоится вечер, посвященный памяти композитора Дмитрия Смольского. «Уходит эпоха, и нам остается лишь сожалеть об этом, – говорит автор программы концертмейстер Ирина Телепнева. – Но, к счастью, остаются гениальные произведения…» Именно они и прозвучат со сцены Камерного зала.

– Когда в конце сентября прошлого года от нас ушел Дмитрий Брониславович Смольский, честно говоря, для меня это стало личной трагедией, – *говорит дипломант международных конкурсов и фестивалей Ирина Телепнева.* – С его сыном Дмитрием мы учились вместе в лицее с 7 лет. А мой отец и Дмитрий Брониславович вместе работали в консерватории. Их обоих роднила чрезвычайная тактичность, скромность, деликатность, а также открытость для всего нового и экспериментального. До сих пор помню, как Дмитрий Брониславович привез из Варшавы аудиокассету с записью альбома британской рок-группы Emerson, Lake&Palmer «Трилогия» – она была заслушана нами, детьми, буквально до дыр. Более того – мой отец заинтересовался этой музыкой!.. Дмитрий Брониславович, сам того не ведая, привил мне любовь к джазу и джаз-року. Во мне всегда боролись два начала – классического и джазового музыканта. И если бы не мои родители, пожалуй, я давно стала бы джазовой пианисткой.

Дмитрий Смольский всегда был очень пытливым человеком, и это, конечно, нашло отражение в его творчестве. Он был открыт для всего нового. Так, его Концерт для цимбал с оркестром перевернул мое представление об этом инструменте. А когда младший сын Смольского Виктор стал знаменитым на весь мир гитаристом, Дмитрий Брониславович написал 9-ю симфонию, куда ввел электрогитару. Это было любопытно, неожиданно и ново…

И я благодарна всем нашим прекрасным солистам, которые с такой теплотой откликнулись на приглашение принять участие в концерте 10 октября.

Приходите, хороший концерт будет!

ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Виктор Бабарико выдал дочь замуж

Известный белорусский банкир, председатель правления ОАО «Белгазпромбанк» все выходные принимал поздравления по случаю замужества дочери Марии. Свадебные фотографии Виктор Дмитриевич выложил на своей странице в «Фейсбуке». И получил сотни позитивных откликов с наилучшими пожеланиями – от знакомых и незнакомых людей!

«Огромное спасибо всем за поздравления! – *очень душевно поблагодарил Виктор Бабарико.* – Еще раз убедился в удивительной доброжелательности, свойственной абсолютно разным людям.

Ваше искреннее сопереживание нашему исключительно семейному событию подтверждает совершенно очевидную, но в последнее время убиваемую в Беларуси истину. Нет большего счастья для любого нормального человека, чем счастье его детей. Отдавайте им всю Вашу любовь. И если вдруг так случилось, что у кого-то внутри живет чувство собственной «недолюбленности», не передавайте это чувство своим детям. Пусть они будут Вами «долюблены» и за Вас.

Не может быть «традицией» ненависть к своим детям, выражаемая либо словами, либо действиями, унижающими их. Только раб может считать унижение традицией.

Пусть Ваши дети будут счастливы!»

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

ФУТБОЛ

Для каго гуляюць?

Сярэдняя наведвальнасць 24-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе – усяго 1246 гледачоў на матчы.

Чарговы тур быў адметны ў першую чаргу нечаканай паразай нязменнага чэмпіёна апошніх гадоў барысаўскага БАТЭ ад "Ісламы" – 1:2. Гэта, дарэчы, усяго другое паражэнне барысаўскай каманды ў 23 гульнях. Ці то барысаўчане, якія і ў гэтым сезоне ўжо практычна вырашылі для сябе пытанне чарговага чэмпіёнства, расслабіліся, спадзеючыся адной левай перамагчы "Ісла́ч", ці то каманда вырашыла пабераґчы сілы для ўдзелу ў Лізе Еўропы. У любым выпадку – паказчык стабільнасці парушаны, хаця і рабіць з гэтага трагедыю БАТЭ не варта.

А вось барацьба за "серабро" па старой традыцыі, хутчэй за ўсё, зноў разгарнецца паміж салігорскім "Шахцёрам" і мінскім "Дынама". Дарэчы, бізнесмен Уладзімір Япрынцаў выказаў Naviny.by меркаванне, што сталічны клуб "неабходна перадаць гораду".

"*Апошні час бюджэт мінскага "Дынама" фарміраваў горад, таму, напэўна, ён і павінен несці адказнасць за вынік,* – заявіў **Уладзімір Япрынцаў**. – *Спадзяюся, што ў горада атрымаецца гэта лепш, чым за столькі гадоў адно чэмпіёнства і больш за трыццаць трэнераў, пра якіх ніхто добрага слова не сказаў. Няхай прыйдуць людзі, якія могуць гэта з любоўю зрабіць. А для мяне самае галоўнае, каб імя клуба горда гучала...*"

І напрыканцы – пра сумнае. Калі верыць статыстыцы наведвання матчаў, то апошні тур у гэтым плане радасці і аптымізму не дадае. Напрыклад, на матчы "Тарпеда" (Мінск) – "Мінск" было 450 гледачоў, на гульні паміж магілёўскім "Дняпром" і брэсцкім "Дынама" – 800, матч "Гарадзея"–"Прамень" наведалі 870 балельшчыкаў...

Чаму так адбываецца? Гэта ўжо пытанні да клубнага маркетынгу і тэма для асобнай размовы. Але часам складваецца ўражанне, што футбалісты гуляюць самі для сябе...

Вынікі матчаў 24-га тура: "Тарпеда" (Мінск) – "Мінск – 1:0, "Гарадзея" – "Прамень" (Мінск) – 1:1, "Слуцк" – "Віцебск" – 0:2, "Днепр" (Магілёў) – "Дынама" (Брэст) – 1:4, "Гомель" – "Шахцёр" (Салігорск) – 0:3, "Ісла́ч" (Мінскі раён) – БАТЭ (Барысаў) – 2:1, "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) – "Нёман" (Гродна) – 3:0, "Дынама" (Мінск) – "Смалявічы" – 2:0.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
БАТЭ	23	18	3	2	41–15	57
Шахцёр	23	14	6	3	32–11	48
Дынама (Мн)	23	14	6	3	28–13	48
Віцебск	23	14	5	4	37–15	47
Дынама (Бр)	23	11	8	4	42–24	41
Тарпеда-БелАЗ	23	12	4	7	25–16	40
Нёман	24	11	5	8	28–25	38
Слуцк	24	11	3	10	25–23	36
Гомель	24	7	5	12	14–28	26
Ісла́ч	24	5	9	10	14–28	24
Мінск	24	5	8	11	25–28	23
Гарадзея	24	5	7	12	17–28	22
Смалявічы	24	5	6	13	17–29	21
Тарпеда	24	4	6	14	14–32	18
Прамень	24	3	8	13	20–38	17
Днепр	24	2	7	15	12–38	13

Фота: fcisloch.by

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Почему Александр Тихонов переехал в Беларусь?

Четырехкратный олимпийский чемпион по биатлону рассказал о том, почему уехал из России и сейчас живет в Минске.

По словам Тихонова, в белорусской столице он живет уже около трех лет.

«Почему здесь? С городом меня многое связывает, – цитирует его belaruspartisan.by. – *В «Раубичах» тренировался, отдыхал, у меня много друзей. И еще. Для жизни на всем постсоветском пространстве Беларусь – территория номер один. Не нарушай законов, не нарушай правил – и живи безмятежно. Именно такое, спокойное, состояние наступает, когда пересекаю границу и въезжаю на территорию Беларуси. Если веду себя как подобает, не нарушаю законов, то могу за себя не опасаться. Сплю, как младенец, в отличие от Москвы.*

В местных магазинах покупаю все необходимое. Ни в какое сравнение белорусские продукты, особенно молочные, хлеб, не идут с провиантом производителей на постсоветском пространстве».

Александр Тихонов добавляет, что в Беларуси «занимается домашними делами».

«Строю маленький домик, всего 6 на 7, – говорит он. – *Весь второй этаж отдам небольшой спальне. Хочу из белорусской осины построить настоящую баню, а потом, если получится, сложить в отдельном строении простую русскую печь. Такую, на которой вырос, с очагом, чтобы можно было печь блины. Настоящие, ведь на газовой плите их переворачивают, а в русской печи нет, поскольку жар сам делает дело. Хочу сварить чугун настоящего борща и пригласить друзей».*

Виктор ШПАК.

СІТУАЦЫЯ

Ці з'явіцца ў Беларусі спартыўнае радыё?

Інвестар згодны ўкласці грошы ў гэты праект.

У свой час у Беларусі была ідэя стварэння футбольнага тэлеканала. Яе актыўна прасоўвалі былы галоўны рэдактар "Прессбола" Уладзімір Беражкоў, які ў той час прыйшоў працаваць у Федэрацыю футбола, і кіраўнік федэрацыі Сяргей Румас. Пад праект была нават зарэгістравана кампанія "Свой футбол". Трэба было яшчэ атрымаць статус СМІ і ліцэнзію ў Міністэрстве інфармацыі, але гэтага не здарылася. Праект праіснаваў тры месяцы, а Сяргей Румас затым паведаміў, што ў высокіх кабінетах вырашылі не падстаўляць дзяржаўны спартыўны канал пад пагрозу змяншэння колькасці гледачоў. Адным словам, чыноўнікі элементарна пабаяліся канкурэнтаў.

Зараз, як стала вядома "Народнай Волі", у краіне з'явілася ініцыятыўная група па адкрыцці ў Беларусі спартыўнай радыёстанцыі. Да слова, гэта ідэя ўзнікла не сёння і ўжо абмяркоўвалася на самым высокім узроўні. Каля пяці гадоў адказ з высокіх кабінетаў быў прыкладна такі: справа патрэбная, калі знойдзеце інвестараў, то можаце гэтым займацца.

Паралельна былі праведзены папярэднія перамовы з профільнымі ведамствамі – Міністэрствам спорту, Нацыянальным алімпійскім камітэтам, звярталіся і ў Прэзідэнцкі спартыўны клуб. Паўсюль гучалі толькі словы падтрымкі. Маўляў, усе мы выступаем за тое, каб спорт у краіне прапагандаваўся больш шырока. Тым больш што ў наступным годзе ў Беларусі пройдуць II Еўрапейскія гульні.

Да абмеркавання ініцыятывы былі запрошаны вядучыя эксперты радыёрынку, знайшоўся інвестар, які быў згодны ўкласці грошы ў праект. Але калі сталі пралічваць яго, то атрымалася, што спартыўная радыёстанцыя будзе стратнай. Многія прызнаюць, што сёння манетызаваць спорт у краіне вельмі і вельмі складана.

Пасля гэтага і ўзнікла ідэя, каб разам са спартыўнай станцыяй дазволілі б адкрыць і камерцыйную, каб яны працавалі разам у холдынгу. Прыбытак ад камерцыйнай станцыі закрываў бы выдаткі на спартыўную, і такім чынам холдынг працаваў бы калі не з прыбыткам, то хаця б "у нуль". Напрыклад, на спартыўную радыёстанцыю выдаткі ў год складаюць 500–600 тысяч долараў. І гэта без уліку абсталявання і тэхнікі. Натуральна, ніякі інвестар проста так выкідваць штогод паўмільёна долараў на вецер не захоча. Інтарэс павінен быць узаемным. Дзяржава атрымае без аніякіх фінансавых страт яшчэ адну магчымасць прапагандаваць у краіне спорт, а бізнес, які выказаў жаданне дапамагчы, – свае прэферэнцыі. І кожны застанецца пры сваім з агульнай карысцю для справы. Будзе новы якасны спартыўны рэсурс, будуць падаткі ў дзяржаўны бюджэт і новыя працоўныя месцы.

Вядома таксама, што ў спартсменаў, трэнераў і федэрацыі інтарэс да праекта даволі вялікі. А вось ці зацікаўлены ў рэалізацыі такога праекта чыноўнікі, у чыіх руках знаходзіцца прыняцце рашэння? Пытанне застаецца адкрытым. Сённяшні прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Румас ужо ведае, з якой цяжкасцю даводзіцца прабіваць прыватныя праекты.

Алесь СІВЫ.

ВІНШУЕМ!

Святочны забег

Беларуская спартсменка нават у дзень свайго вяселля не забывае пра лёгкую атлетыку.

Чэмпіёнка Беларусі ў бегу на 3000 метраў з перашкодамі **Ірына Андрыкевіч** выйшла замуж. Але і ў гэты святочны дзень вырашыла арганізаваць святочны прабег з мужам Сяргеем.

"*Будзьце шчаслівыя і кахайце адзін аднаго,* – павіншавала спартсменку Беларуская федэрацыя лёгкай атлетыкі. – *Гэта, дарэчы, апошні забег Ірыны пад дзявочым прозвішчам Андрыкевіч. Зараз яна ўжо Кузняцова. Як бачым, Іра не забывае пра трэніроўкі нават у такі адказны дзень*".

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ЗВЕЗДЫ ГОВОРЯТ

Дарья Домрачева и Уле-Эйнар Бьорндален решили много путешествовать

Известные биатлонисты рассказали, где планируют жить и чем будут заниматься после ухода из большого спорта.

Напомним, что 1 октября 2016 года в семье звездной пары родилась дочь Ксения, а уже в начале следующего года **Дарья Домрачева** снова вернулась в большой спорт.

Но, как известно, в этом сезоне четырехкратную олимпийскую чемпионку болельщики на трассе не увидят. Летом первая в мире биатлонистка, одержавшая четыре победы на Олимпийских играх, сообщила, что покидает большой спорт. Чуть ранее спортивную карьеру официально завершил и муж Домрачевой – титулованный норвежский биатлонист **Уле-Эйнар Бьорндален.**

Пробовала себя спортсменка в бизнесе, но сейчас говорит, что это, скорее, увлечение.

«Магазин спортивной одежды от Дарьи Домрачевой – то, что приносит удовольствие, но с элементами бизнеса, – рассказала биатлонистка журналу «Большой». – *Сейчас передо мной встает вопрос некой трансформации этого процесса, есть идеи по этому поводу. Времени данному проекту сегодня уделять получается немного, но мне очень хочется, чтобы то, что мы делаем, вдохновляло людей на движение. А вообще, жизнь многогранна, важно развиваться».*

Если раньше спортивная жизнь у Домрачевой и Бьорндалена была постоянно на чемоданах, то сейчас им нужно определяться: где будет жить семья?

«Сейчас будем жить в Беларуси несколько месяцев в году, планируем много путешествовать, – рассказал норвежец. – *Думаю, мы определимся и осядем в каком-то месте к тому времени, когда Ксении надо будет идти в школу».*

«Многое будет зависеть от того, чем мы будем заниматься, с каким видом деятельности будем связаны, – добавляет Дарья. – *У Уле много проектов в Норвегии, у меня многое связано с Беларусью. Сейчас на протяжении нескольких лет мы станем совмещать жизнь в Норвегии, Беларуси и где-нибудь еще. В будущем придется определиться более конкретно, а пока есть время подумать».*

Александр НИКАНОРОВ.

Фото: bolshoi.by

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.

Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.

Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.

nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:

63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 18080

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 08.10.2018 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 22 705 экз. Заказ № 3721.